

April 2018

Ondersteuningsplan 2018-2022

Samenwerken
omdat het past:
**verbinden
& verdiepen**

Inhoud

Inleiding	4
Deel 1: Schets van het samenwerkingsverband PasVORM	6
1. Stichting Samenwerkingsverband PasVORM Gorinchem e.o. (SWV PasVORM)	7
1.1. Stichting en bestuur	7
1.2 Organisatiestructuur PasVORM	7
1.3 Het samenwerkingsverband in cijfers: belangrijkste trends en ontwikkelingen	11
Deel 2: Stappen en resultaten in de periode 2014 - 2018	13
2.1 Dit hebben we bereikt	14
2.2 Dit is de zorgstructuur van het samenwerkingsverband	15
2.2.1 Ondersteuning door het expertiseteam	15
2.2.2 Basisondersteuning	16
2.2.3 Extra ondersteuning	16
2.2.4 Schooloverstijgende arrangementen	16
2.2.5 Regulier onderwijs overstijgende arrangementen (vso)	17
2.2.6 Maatwerk	17
2.2.7 Thuiszitters en voortijdig schoolverlaten	18
Deel 3 Hoe wij passend onderwijs verder vorm willen geven	18
3.1 Passend onderwijs is van ons allemaal	19
3.1.1 Onze uitgangspunten	19
3.1.2 Verbinden en verdiepen	19
3.1.3 Slimme verbindingen	19
3.2 Ambities 2018 - 2022	20
3.2.1 Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis- extra, schooloverstijgend	20
3.2.2 Uitbouw van het handelingsgericht werken en positioneren van de handelingsgerichte diagnostiek vanuit het expertiseteam	23
3.2.3 Educatief partnerschap op de kaart	23
3.2.4 Versterking van de doorgaande lijnen PO-VO, VO-VO en VO-vervolgonderwijs-arbeidsmarkt	24
3.2.5 Lwoo en pro	25
3.2.6 Van speciaal onderwijs naar specialistisch onderwijs	25
3.2.7 Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers. Een proactieve rol in de preventie en oplossing in samenwerking met alle partijen.	26
3.2.8 Versterking van de samenwerking binnen het samenwerkingsverband tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband.	27
3.2.9 Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen	27
3.2.10 Verankering en profilering van het expertisecentrum voor passend onderwijs	28
3.2.11 ambities en tijdpad	30
3.3 Gemeenschappelijke paragraaf Passende Verbinding (een actualisatie)	32
3.4 En zo willen we de kwaliteit borgen	34
3.4.1 Professionalisering	34
3.4.2 Monitoring	35
3.5. Financieel beleid	36
3.5.1. Inleiding	36
3.5.2. Meerjarenbegroting	36
3.5.3. Risicoparagraaf	38
3.5.4. Reservebeleid	39

INLEIDING

Het is inmiddels vier jaar geleden dat de Wet passend onderwijs werd ingevoerd. In deze periode is door Samenwerkingsverband PasVORM veel bereikt rondom passend onderwijs. Kenmerkend voor ons samenwerkingsverband is de grote bereidheid van alle scholen om leerlingen met een zorgvraag een zo goed mogelijke plaats in het onderwijs in de regio te geven waar zij maximaal kunnen presteren.

Doordat we als samenwerkingsverband functioneren brengen we niet alleen kennis en ideeën samen, maar benutten we ook optimaal elkaars mogelijkheden, expertise en mankracht om oplossingsgericht op de vragen van onze leerlingen in te spelen. Onderwijs en ondersteuning aan leerlingen (en hun ouders) is gebaat bij professionals die elkaar weten te vinden als het nodig is, en die samen optrekken als dat het beste is voor het kind of het gezin.

In dit ondersteuningsplan willen we juist dit uitdragen: laten we elkaar opzoeken en elkaar versterken daar waar nodig. Laten we openstaan voor elkaars expertise en met elkaar werken aan een sterke ondersteuningsstructuur op en rond de scholen.

In de afgelopen vier jaar is er veel ontwikkeld rondom passend onderwijs. Zo is de verantwoordelijkheid voor het afgeven van indicaties voor het voortgezet speciaal onderwijs (vso), leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en praktijkonderwijs (pro) bij het samenwerkingsverband

komen te liggen. Daarnaast is het samenwerkingsverband verantwoordelijk voor de juiste besteding van de gelden die ter beschikking worden gesteld aan leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Dit alles heeft ertoe geleid dat er specifieke expertise is ontwikkeld binnen het samenwerkingsverband. Deze expertise willen we de komende jaren verder ontwikkelen.

Als samenwerkingsverband PasVORM willen wij alle leerlingen uit de regio een plaats kunnen bieden in het onderwijs waar zij zo goed mogelijk tot hun recht komen. In de meeste gevallen kunnen we dit als onderwijsorganisatie goed vormgeven, met of zonder extra ondersteuning. Er zijn echter leerlingen met een ondersteuningsvraag die complexer is of om zeer specifieke expertise vragen. Voor deze leerlingen is thuisnabij onderwijs toch buiten de regio. Het gaat bijvoorbeeld om kinderen met een visuele beperking. Het voordeel van de specifieke expertise is in dat geval groter dan onderwijs binnen de regio.

De leerlingen met zwaardere ondersteuningsbehoeften willen we zoveel mogelijk binnen de regio houden. Dit is echter alleen mogelijk als er goede samenwerking met de

gemeenten en jeugdhulp is. In deze samenwerking is de afgelopen periode flink geïnvesteerd. Dat heeft ertoe geleid dat er in het kader van het nieuwe ondersteuningsplan concrete afspraken zijn gemaakt en er structureel overleg tussen onderwijs en jeugdhulp wordt georganiseerd.

In samenwerking met ketenpartners gaan we de schooloverstijgende arrangementen voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften verder uitbouwen. Intensieve samenwerking tussen scholen van het samenwerkingsverband en jeugdhulpaanbieders is hierbij noodzakelijk, en zal voor de komende periode de belangrijkste uitdaging zijn.

Om de expertise binnen het samenwerkingsverband te vergroten gaan we werken met kenniskringen. Deze zijn samengesteld uit leden van het expertiseteam, vertegenwoordiging van de scholen en zo nodig partners uit de keten. Per onderwerp zal dit bekeken worden. De kenniskringen halen kennis van buiten, relateren die aan kennis die door het samenwerkingsverband is ontwikkeld en maken de vertaalslag naar de dagelijkse praktijk binnen de scholen.

Willen wij als samenwerkingsverband inzicht hebben of wij de goede dingen doen, en of datgene wat wij bedacht hebben ertoe bijdraagt dat leerlingen passend onderwijs krijgen, dan zullen we dit ook moeten monitoren. Op basis van deze uitkomsten is het mogelijk dat er nieuwe doelen gesteld gaan worden. De driemaandelijke management-rapportages met de actuele gegevens over die periode zijn hierin een belangrijk instrument.

In dit ondersteuningsplan beschrijven we onze ambities en daaruit voortvloeiend de doelen die we de komende vier jaar willen realiseren. We hebben op basis van de huidige situatie en kennis deze doelen uitgewerkt. De ambities zijn niet toe te schrijven aan de niveaus van ondersteuning: basis- extra of schooloverstijgend. Ze zijn overkoepelend, raken alle niveaus van ondersteuning van de scholen, én ze hebben consequenties voor de organisatie en het functioneren van het samenwerkingsverband waar het expertiseteam deel van uitmaakt. Samen zullen we opnieuw de handen ineen moeten slaan om deze ambities te verwezenlijken.

De scholen baseren hun schoolondersteuningsprofiel (SOP) op het ondersteuningsplan. Elk jaar zal er een jaarplan van het samenwerkingsverband komen waarin deze doelen

voor het komende jaar verder worden geconcretiseerd en uitgewerkt. Beide documenten (jaarplan en SOP van de scholen) zijn nodig om de doelstellingen uit het ondersteuningsplan te realiseren.

Vier jaar is een lange periode om vooruit te kijken. In deze tijd kan er veel veranderen in de situatie van het samenwerkingsverband, maar ook in kennis die beschikbaar komt. Dit betekent dat er elk jaar opnieuw gekeken zal worden of de gestelde doelen en afspraken nog op de meest effectieve wijze bijdragen aan de bedoeling van het samenwerkingsverband: passend onderwijs bieden voor alle leerlingen uit de regio.

Leeswijzer

Het ondersteuningsplan is opgebouwd in drie delen:

Deel 1: Schets van het samenwerkingsverband PasVOrm

Hierin leest u over de organisatie van het samenwerkingsverband en treft u kengetallen aan die een indruk geven van de omvang en aard van het aantal leerlingen en de aan hen geboden ondersteuning, zoals deze er anno 2018 uitziet.

Deel 2: Stappen en resultaten in de periode 2014-2018

Dit deel gaat in op de afgelopen periode: wat is er tot stand gekomen en waar zijn we trots op? We gaan in op het fundament dat reeds gelegd is op alle niveaus van ondersteuning. Dit fundament vormt een stevige basis om de komende periode onze ondersteuningsstructuur verder vorm en invulling te geven.

Deel 3: Hoe wij Passend Onderwijs verder vorm willen geven

Deel 3 gaat in op onze visie dat passend onderwijs van ons allemaal is. We hebben elkaar nodig en zullen ons aan elkaar moeten verbinden (letterlijk en figuurlijk) om passend onderwijs voor elkaar te krijgen. Onze visie mondt uit in tien ambities die we de komende vier jaar in de schijnwerpers zetten. Geen ambities die vanaf de grond af aan opgebouwd moeten worden, maar wel ambities die een en ander zullen versterken, verdiepen of met elkaar verbinden.

De ambities zijn ook van invloed op de samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners. In deel 3 is een gemeenschappelijke paragraaf opgenomen die met gemeenten tot stand is gekomen. Tot slot stellen de ambities eisen aan de borging van kwaliteit, het monitoren van resultaten en het financieel beleid van het samenwerkingsverband. Aan het einde van deel 3 gaan we daarop in.

Schets van het samenwerkings- verband PasVOrm

01

Stichting Samenwerkingsverband PasVORM Gorinchem e.o. (SWV PasVORM)

1.1 Stichting en bestuur

De Stichting Samenwerkingsverband VO PasVORM Gorinchem e.o. (Passend Voortgezet Onderwijs regionaal maatwerk) is verantwoordelijk voor het realiseren van passend voortgezet onderwijs in de regio die de gemeenten Giessenlanden, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Leerdam, Lingewaal, Molenwaard, Werkendam (met ingang van 1 januari 2019 de gemeente Altena) en Zederik omvat. Het Ministerie van OCW kent 75 samenwerkingsverbanden voor voortgezet onderwijs (VO) en SWV PasVORM is daar één van, onder nummer 28.14.

Bestuur

Alle schoolbesturen met een of meerdere vestigingen voor regulier voortgezet onderwijs (VO), praktijkonderwijs (pro) of voortgezet speciaal onderwijs (vso) in deze regio maken deel uit van SWV PasVORM. De Gomarus Scholengemeenschap vormt een uitzondering, omdat zij zijn aangesloten bij het enige landelijke SWV: het Reformatorisch samenwerkingsverband voortgezet onderwijs RefSVO.

De acht aangesloten schoolbesturen bij de Stichting Samenwerkingsverband VO PasVORM Gorinchem e.o. zijn:

- Stichting Christelijk Voorgezet onderwijs voor de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden
- Stichting voor Openbaar Verenigd Onderwijs in Gorinchem en de regio
- Vereniging voor Protestants Christelijk Onderwijs te Sleeuwijk
- Stichting Wellant
- Logos, Stichting voor Protestants Christelijk Onderwijs
- Stichting Yulius Onderwijs
- Stichting SPON
- Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs "Willem de Zwijger College"

Deze schoolbesturen verzorgen onderwijs op 19 locaties in de regio (zie pagina 4). Deze locaties zijn essentieel in de realisatie van passend onderwijs in onze regio. Op deze 19 locaties, binnen de internationale schakelklas (ISK) en in de bovenschoolse voorziening krijgen onze ambities daadwerkelijk vorm. Voor het Willem de Zwijger College geldt dat de nevenvestiging in Hardinxveld-Giessendam participeert in SWV PasVORM en de hoofdvestiging in Papendrecht deel uitmaakt van het SWV VO Noordelijke Drechtsteden (28.13). Ten behoeve van een efficiënte en werkbare situatie zijn met het bestuur van het Willem de Zwijger College afspraken gemaakt.

Huidige indeling samenwerkingsverband.

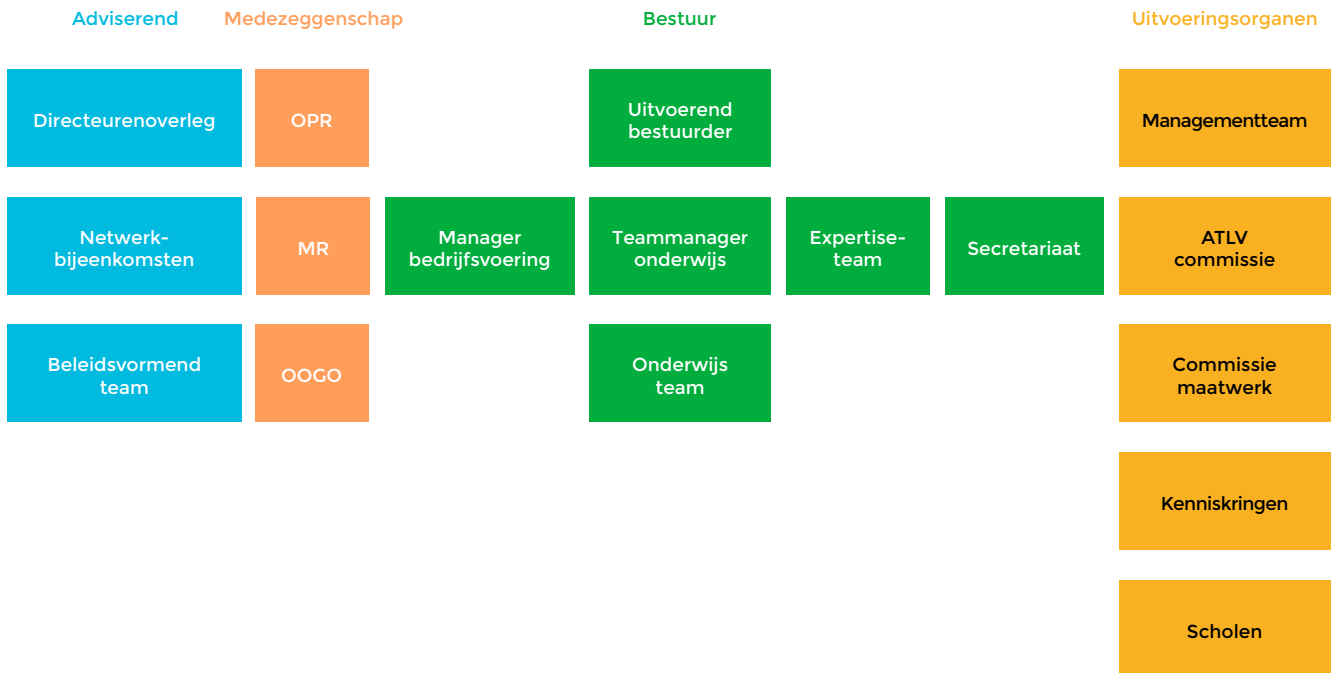
1.2 Organisatiestructuur PasVORM

1.2.1 Uitgangspunten

Bij het vormgeven van de gewenste structuur binnen SWV PasVORM speelt een aantal uitgangspunten een rol:

- ➔ Het is duidelijk waar besluiten genomen worden en waarover.
- ➔ Zo min mogelijk hiërarchische structuur; er wordt uitgegaan van professionele autonomie. Binnen de kaders van het staande beleid kunnen (teams van) professionals zelf besluiten nemen en deze achteraf verantwoorden.
- ➔ Mensen inzetten op de kwaliteiten die zij bezitten. Binnen het team wordt gekeken hoe eenieder kan bijdragen om de doelen van het team en de organisatie te realiseren.
- ➔ In de structuur is eveneens meegenomen hoe de samenwerking met de scholen vorm krijgt. Het beleid van het samenwerkingsverband wordt grotendeels op de scholen uitgevoerd, waardoor de overlegstructuur en de borging van de samenwerking een essentieel onderdeel zijn van de organisatiestructuur van het samenwerkingsverband.

1.2.2 Het organogram

1.2.3 Toelichting organisatieonderdelen

Bestuur:

toezichthoudend en uitvoerend bestuursdeel
Het samenwerkingsverband is een stichting met de naam PasVOrm. Binnen het bestuur van deze stichting is sprake van een functionele scheiding tussen uitvoerend bestuur en toezicht. Zo is er een toezichthoudend bestuursdeel en een uitvoerend bestuursdeel.

Toezichthoudend bestuursdeel

In het toezichthoudend bestuursdeel zijn alle aangesloten (de acht schoolbesturen) met één bestuurder vertegenwoordigd. Het toezichthoudend bestuursdeel heeft niet-uitvoerende, toezichthoudende taken. In 2016 en 2017 heeft er een governance traject plaatsgevonden onder begeleiding van externe deskundigen. Dit heeft tot gewijzigde statuten geleid, alsmede tot het vaststellen van de volgende documenten:

- Een bestuurs- en toezichtreglement
- Een toezichtkader
- Een reglement voor het directeurenoverleg

In de statuten en het bestuurs- en toezichtreglement is de verhouding tussen uitvoerend bestuur en toezicht geregeld, alsmede hoe gehandeld wordt in geval van (mogelijke) tegenstrijdige belangen tussen een individuele bestuurder

van een aangeslotene en PasVOrm als geheel.

In het toezichtkader zijn alle toezichtvragen opgenomen, zodat duidelijk is hoe het toezicht wordt vormgegeven. Alle stukken zijn terug te vinden op de [website](#) van het samenwerkingsverband.

Uitvoerend bestuursdeel

De uitvoerende bestuurstaken zijn in handen van één persoon, de uitvoerend bestuurder die tevens directeur is van PasVOrm. De directeur/uitvoerend bestuurder is eindverantwoordelijk voor de ontwikkeling en implementatie van het beleid, het opstellen en uitvoeren van het ondersteuningsplan, het financiële beleid en het personeelsbeleid.

Manager bedrijfsvoering

De manager bedrijfsvoering richt zich met name op de taken die horen bij de bedrijfsvoering, huisvesting, communicatie en personeelsbeleid. Daarnaast is hij betrokken bij een aantal inhoudelijke portefeuilles.

Teamleider onderwijs

De teamleider onderwijs is verantwoordelijk voor het beschrijven van de methodiek en werkwijze van de onderwijsvoorziening PasVOrm, de uitvoering hiervan en de monitoring van de resultaten van de onderwijsvoorziening. Het vaststellen van beleid gebeurt door de uitvoerend bestuurder.

Expertiseteam

Het expertiseteam bestaat uit specialisten passend onderwijs. Elke school heeft een vaste adviseur/contactpersoon. De taak van de adviseur is om de school te ondersteunen bij het vormgeven van de, binnen het samenwerkingsverband, afgesproken basisondersteuning. En de adviseur monitort deze namens het samenwerkingsverband. Daarnaast denkt de adviseur mee over het SOP en de arrangementen. De adviseur ondersteunt zo de school bij de invulling van de verantwoordelijkheden voor het passend onderwijs binnen de school. Dit mede in relatie tot het vastgestelde beleid van het samenwerkingsverband. Indien de adviseur knelpunten constateert, bespreekt hij/zij die in eerste instantie met de directeur van de school, en zo nodig met de directeur van het samenwerkingsverband. Er zal toegewerkt worden naar een zelfsturend team. Hiertoe wordt externe begeleiding ingezet om het team te ondersteunen. Uitgangspunt is dat ieder vanuit de eigen kwaliteiten en expertise bijdraagt aan de doelen die gerealiseerd moeten worden.

Ondersteuning

De ondersteuning bestaat uit het secretariaat (1,3 FTE). Daarnaast wordt er externe ondersteuning rondom de financiën ingehuurd bij Infinite Financieel en Groenendijk onderwijsadministratie. Verder wordt er incidenteel, op basis van gestelde opgaven, andere deskundigheid ingehuurd.

Onderwijsteam

Het onderwijsteam bestaat uit leerkrachten en onderwijs-ondersteuners. Zij zijn verantwoordelijk voor de dagelijkse vormgeving van het onderwijs aan de leerlingen. Daarnaast is er een jeugdprofessional bij PasVOrm in dienst die contacten met ouders heeft, extra trainingen aan de jongeren verzorgt, zich richt op de vervolgplaats van de leerlingen en de nazorg. Vanuit het jeugdteam Gorinchem is een jeugdprofessional voor vier uur per week actief die, met name, meedenkt over extra ondersteuning die nodig is, zo nodig indicaties geeft of de contacten ondersteunt naar sociale teams.

Adviesorganen

1. Directeurenoverleg

Het directeurenoverleg bestaat uit de directeuren van alle bij het samenwerkingsverband aangesloten schoolvestigingen en komt periodiek onder leiding van een van deze directeuren bijeen. De directeur/uitvoerend bestuurder van het SWV neemt ook deel aan dit overleg. Aan de orde komen: initiatieven voor nieuw beleid, implementatie en evaluatie van beleid.

2. Netwerkbijeenkomsten

De netwerkbijeenkomsten hebben in de eerste plaats de functie van netwerkorganisatie van zorgcoördinatoren. Daarnaast is het een inhoudelijk adviesorgaan voor directie en bestuur. Alle zorgcoördinatoren zijn lid van dit adviesorgaan. Het netwerk komt periodiek onder leiding van de manager bedrijfsvoering bijeen. De bijeenkomsten worden in samenwerking met het beleidsvormend team voorbereid.

3. Beleidsvormend team

Binnen het expertiseteam zijn drie gedragswetenschappers verantwoordelijk voor de beleidsvoorbereiding en de monitoring van bestaand beleid. Zij zijn in staat om breder te kijken dan het eigen samenwerkingsverband, en kunnen landelijke ontwikkelingen en onderzoeken vertalen naar de situatie van PasVOrm. Het beleid wordt uiteindelijk vastgesteld door de uitvoerend bestuurder. Deze drie professionals voeden de andere medewerkers, en zij adviseren de directeur/uitvoerend bestuurder binnen het samenwerkingsverband over wat het beleid betekent voor de dagelijkse uitvoering van het werk.

Het team heeft als verantwoordelijkheden:

- Voorbereiden inhoudelijk beleid.
- Monitoren van inhoudelijk beleid.
- Vormgeven Plan Do Check Act (PDCA)-cyclus, gebruik makend van de door de manager bedrijfsvoering georganiseerde evaluaties en rapportages.
- Deelname aan externe overleggen rondom inhoud, beleid en arrangementen.
- Inhoudelijke rol naar expertiseteam in afstemming met directeur/bestuurder.

Uitvoeringsorganen

1. Managementteam

Het managementteam bestaat uit de uitvoerend bestuurder/directeur, het beleidsvormend team, de manager bedrijfsvoering en de teamleider PasVOrm onderwijs. Ieder heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheden op basis van de toegekende taken. Besluiten worden na afstemming, en in overleg met betrokkenen genomen door de uitvoerend bestuurder/directeur.

2. ATLV Commissie

De ATLV-commissie (Arrangementen en Toelaatbaarheidsverklaringen) bestaat uit een orthopedagoog (tevens voorzitter) en twee zorgcoördinatoren. Op afroep zijn er specialisten vanuit het speciaal onderwijs beschikbaar. De manager bedrijfsvoering is betrokken voor zijn taken rondom de bedrijfsvoering. Indien bezwaar tegen een

besluit wordt ingediend, werkt de commissie samen met de toelaatbaarheidscommissie van een ander samenwerkingsverband. De commissie vergadert tweewekelijks om snel op aanvragen te kunnen anticiperen.

3. Commissie maatwerk

De commissie maatwerk zoekt voor thuiszitters of leerlingen met een intensieve ondersteuningsvraag een passende onderwijsplek. De commissie bestaat uit drie gedragswetenschappers van het expertiseteam. Er wordt nauw samengewerkt met leerling, ouders, scholen, jeugdhulp en leerplicht. Aanvragen worden vrijwel direct door een van de gedragswetenschappers opgepakt. De commissie komt maandelijks bijeen voor overleg, monitoring en evaluatie.

4. Kenniskringen

Kenniskringen worden samengesteld rondom een thema. De opdracht wordt verstrekt door de directeur/uitvoerend bestuurder. De kenniskring geeft een advies naar aanleiding van de opdracht.

1.2.4 Medezeggenschap

Het samenwerkingsverband kent een ondersteuningsplanraad (OPR) en een medezeggenschapsraad (MR).

De medezeggenschap is verankerd in:

- a Medezeggenschapsstatuut
- b Reglement OPR
- c Reglement MR
- d Huishoudelijke reglementen OPR en MR

Ondersteuningsplanraad (OPR)

De OPR bestaat uit (een gelijk aantal) medewerkers en ouders. De medezeggenschapsraden van de aangesloten scholen/locaties kiezen de leden van de OPR. Alle medewerkers en ouders kunnen zich verkiesbaar stellen. De OPR heeft 20 leden (zie tabel). Voor dit aantal is gekozen, omdat hiermee een afvaardiging vanuit alle schoolbesturen gerealiseerd kan worden. Een vertegenwoordiging van alle locaties leidt tot een raad met een onwerkbare omvang (40 leden).

De taken en bevoegdheden van de OPR zijn vastgelegd in de statuten. De scholen faciliteren (door middel van taakbeleid) de leden in de personeelsgeleding van de OPR. Zij stemmen dit onderling af. Het vinden van voldoende leden is lastig. Via bestuur en directeuren zal de komende periode ingezet worden op het benadrukken van het belang van de OPR om nieuwe leden te werven.

Medezeggenschapsraad

Het samenwerkingsverband heeft een medezeggenschapsraad. Er zijn statuten en een medezeggenschapsreglement vastgesteld. Hierin zijn de taken en bevoegdheden beschreven. Deze raad is in 2017 gevormd en bestaat uit drie leden. In de begroting is een bedrag voor scholing opgenomen en zijn uren toegevoegd in de taakindeling.

Geschillencommissie

Het samenwerkingsverband maakt gebruik van de landelijke geschillencommissie. We hebben hier geen gebruik van hoeven maken.

Vertegenwoordiging OPR

<i>Personeelsleden</i>		<i>Ouders</i>	
Altena	1	Altena	1
Calvijn	1	Calvijn	1
CS De Hoven (excl. Calvijn)	2	CS De Hoven (excl. Calvijn)	2
Heerenlanden College	1	Heerenlanden College	1
Noordhoek/De Cirkel	1	Noordhoek/De Cirkel	1
Merewade/Camphusianum	2	Merewade/Camphusianum	2
Wellantcollege	1	Wellantcollege	1
Yulius en Spon	1	Yulius en Spon	1

1.3 Het samenwerkingsverband in cijfers: belangrijkste trends en ontwikkelingen

In het Dashboard passend onderwijs zijn inmiddels veel onderzoeksgegevens beschikbaar van het samenwerkingsverband in vergelijking met de landelijke situatie. Hier noemen we de belangrijkste trends en ontwikkelingen die we signaleren.

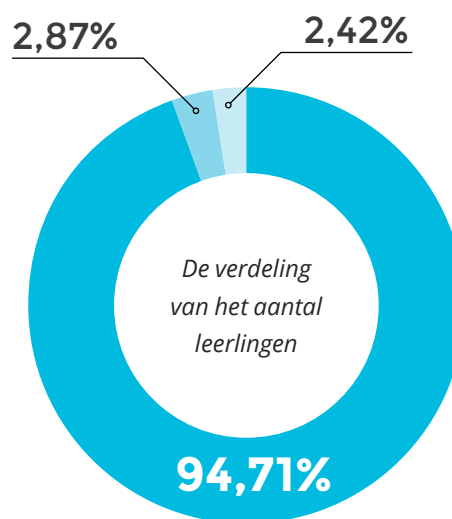
Aantal leerlingen in de regio van het samenwerkingsverband

- Op 1 oktober 2017 zaten er 9.585 leerlingen in de regio op een school voor voortgezet onderwijs.
- De grootste krimp in het PO lijkt voorbij te zijn en het VO is nu aan de beurt. Alle prognoses voor de komende 5 à 15 jaar aangaande het leerlingenaantal wijzen op een daling.

Leerlingen in armoedeprobleem cumulatie (APC-)gebieden SWV PasVORM

APC-gebieden zijn landelijk vastgesteld en hebben betrekking op het percentage inwoners met een laag inkomen, een uitkering of een hoofdkostwinner met een niet-westerse achtergrond. VO-scholen krijgen vanuit de overheid extra middelen als op twee opeenvolgende (jaarlijkse) teldata minimaal 30% van hun leerlingen afkomstig is uit deze APC-gebieden. Dit wordt tweejaarlijks vastgesteld door het CBS.

- ➔ Locatie de Joost in Leerdam is de enige school die boven de genoemde 30% uitkomt en in aanmerking komt voor extra middelen. Het aantal leerlingen bedraagt momenteel 96, wat 48,98% is van de totale populatie van de school.
- ➔ Er zijn drie andere scholen met structureel een groter aantal leerlingen uit APC-gebieden maar welke onder de 30% vallen en dus niet in aanmerking komen voor extra middelen. Het betreft hier Heerenlanden Leerdam (146 leerlingen = 14,84%), Meerwaarde pro in Gorinchem (10 leerlingen = 10,42%) en Omnia College te Gorinchem (25 leerlingen = 4,56%).
- ➔ De genoemde scholen liggen in de gemeenten Gorinchem en Leerdam. Het samenwerkingsverband pleit voor afstemming met deze gemeenten en het op de agenda houden van de problematiek op deze scholen. Ook de scholen dienen zich bewust te zijn van de problematiek, en hier zo nodig op af te stemmen in de ondersteuning.

Deelnamepercentage leerlingen

- ➔ De verdeling van het aantal leerlingen per schoolsoort op 1 oktober 2017 is als volgt:
 - 9.078 = 94,71% op een regulier vmbo/havo/vwo
 - 275 = 2,87% op pro
 - 232 = 2,42% op vso
- ➔ Sinds 2012 ligt het percentage van pro steeds boven de 2,697% van het normbudget, maar blijft wel onder het landelijk gemiddelde (in 2016 = 2,89% en in 2017 = 2,90%). Dit is te verklaren door de afwezigheid van een vso-voorziening, waardoor relatief veel leerlingen met een bijzondere ondersteuningsbehoefte wel op onze praktijkscholen worden opgevangen.
- ➔ Op 1 oktober 2017 bezochten 155 leerlingen op een totaal van 232 vso-leerlingen een school binnen het eigen samenwerkingsverband. De verklaring daarvoor ligt vooral in het feit dat binnen PasVORM bepaalde vormen van vso niet aanwezig zijn. De komende periode willen we inzetten op schooloverstijgende arrangementen voor deze doelgroep, zodat een aantal van hen ook in de regio opgevangen kan worden (streefgetal: 25% minder leerlingen in het vso).

Overgang PO - VO

- ➔ 78,73% van de leerlingen zit in de derde klas VO op, of boven, het schooladvies van de PO-school. Dit komt overeen met de landelijke percentages.
- ➔ Achtergronden en oorzaken van de scores bij de andere drie categorieën 'onder het advies', 'geen advies' en 'niet in het derde leerjaar' zullen de komende periode verkend worden in samenwerking SWV Driegang.

Verplaatsingen binnen het VO

- ➔ In het Dashboard passend onderwijs valt te constateren dat bij de indicatoren voor verplaatsingen binnen het VO een aantal afwijkingen zijn ten opzichte van het landelijke gemiddelde. Gunstig is te noemen dat er duidelijk minder verplaatsing is van VO naar vso dan landelijk. Ook zijn er in de regio relatief weinig overstappers tussen VO-scholen onderling. Uitzondering hierbij vormt het pro waarnaar, in verhouding tot de landelijke cijfers, veel leerlingen verwezen worden.
- ➔ De stromen en oorzaken van afstroom zullen de komende jaren nader onderzocht worden met als aandachtspunt de afstroom van leerlingen van een vmbo naar pro.

Uitstroom naar vervolgonderwijs

Sinds kort zijn de cijfers van de indicator 'uitstroom naar vervolgonderwijs' bekend. Hieruit komen geen bijzonderheden naar voren ten opzichte van de landelijke trend. Wel is het percentage leerlingen dat doorstroomt naar een universiteit iets lager dan gemiddeld.

Geboden extra ondersteuning

- ➔ Sinds de invoering van het passend onderwijs is de toekenning van arrangementen voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben nagenoeg gelijk gebleven:
 - 2015-2016
2015-00001 t/m 2016-00218 = 218 arrangementen
 - 2016-2017
2016-00219 t/m 2017-00437 = 219 arrangementen
 - 2017-2018
2017-00438 t/m 2018-00632 = 195 arrangementen
- ➔ De vaststelling van de noodzaak en de zwaarte van het arrangement wordt gemeten op negen items op een vijfpuntsschaal. Scholen geven aan vooral extra ondersteuning nodig te hebben op werkhouding en taakaanpak, sociaal emotionele problematiek en ondersteuning van de leerkrachten. Aan deze punten besteden we aandacht bij de ontwikkeling van kenniskringen en de andere vormen van kennisoverdracht.

**Stappen en resultaten in
de periode 2014 - 2018**

02

2.1 Dit hebben we bereikt

Om passend onderwijs te kunnen bieden is samenwerking met andere partijen essentieel. In de periode 2014 – 2017 heeft het samenwerkingsverband geïnvesteerd in het ontwikkelen van een constructieve manier van samenwerken met gemeenten, jeugdteams en instellingen voor jeugdhulp. Het gesprek is goed op gang gekomen met als resultaat meer gestructureerd overleg en afstemming in de beleidsplannen. Gezamenlijk wordt er gezocht hoe de samenwerking tussen jeugdteams, specialistische jeugdhulp en het VO beter kan worden afgestemd.

Dit zijn resultaten waar we trots op zijn:

- ➔ Er is een constructieve samenwerking met het PO. Er zijn preventieve besprekingen en een warme overdracht.
- ➔ Scholen hebben een korte lijn met het jeugdteam in Gorinchem door aanwezigheid in de scholen. Dit team is deels de schakel naar de teams in andere gemeenten.
- ➔ Het samenwerkingsverband heeft een eigen onderwijsvoorziening die een belangrijke rol speelt in het terug en doorleiden van leerlingen die dreigen uit te vallen. Ook hier is de structurele samenwerking met jeugdhulp vormgegeven.
- ➔ De ATLV-commissie verwerkt efficiënt aanvragen van arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen (TLV's). Er is een duidelijk protocol voor aanvraag, beoordeling en toekenning. Daarnaast is met het in gebruik nemen van Grip-pa de administratieve last verminderd. Het lukt ons om alle aanvragen ruim binnen de wettelijke termijn te beoordelen door tweewekelijks te vergaderen en directe feedback te geven op de aanvraag of te komen tot besluitvorming. De scholen geven, middels de evaluaties en een afgenomen enquête, aan tevreden te zijn over de procedure.
- ➔ Het eerste schooloverstijgende groepsarrangement dat plaatsvindt op een school voor praktijkonderwijs is al enkele jaren een feit. Het ondersteunt leerlingen voor wie het behalen van een vmbo-diploma ingewikkeld is.
- ➔ De commissie maatwerk zoekt een plek voor moeilijk plaatsbare leerlingen. Voor alle besproken leerlingen hebben we een passende oplossing gevonden binnen het onderwijs of de hulpverlening.
- ➔ We slagen erin het aantal thuiszitters laag te houden in vergelijking met de landelijke normen die op gemeentelijk niveau worden vastgesteld. Door de huidige zorgstructuur hebben we als samenwerkingsverband leerlingen die risico lopen op thuiszitten snel in beeld. Scholen leveren rapportages aan en de thuiszitters worden in het zorgadviesteam (ZAT) besproken. Alle meldingen die de scholen bij ons doen, worden afgestemd met leerplicht. Bij elke afzonderlijke thuiszitter komt in beeld welke instantie(s) betrokken zijn.

- ➔ Handelingsgericht werken (HGW) is vanuit het expertiseteam als een belangrijke pijler in de ondersteuning aan leerlingen neergezet. Het ligt aan de basis van het ontwikkelingsperspectiefplan (OPP), het toekennen van arrangementen en het evalueren van de resultaten. Op het vlak van handelingsgericht werken is de kennis van het expertiseteam (zie ook §2.1) van het samenwerkingsverband toegenomen door onder meer het volgen van cursussen.

Door de uitgezette structuur zien we dat de uitgangspunten van HGW de scholen insijpelen. Zo zijn anno 2018 twee scholen binnen het samenwerkingsverband bewust bezig om HGW als onderdeel van de zorgstructuur in te bedden. Nu is het niet zo dat HGW een nieuw fenomeen is. Scholen geven er al invulling aan en hanteren al veel van de werkzame bestanddelen. De opgave is veel meer om de werkzame factoren in samenhang te bezien en gericht als kader neer te zetten om er vervolgens de eigen invulling aan te geven. Op deze manier wordt het op een doeltreffende manier verweven in de structuur en cultuur van de school.

Bij de scholen binnen ons samenwerkingsverband zien we een grote bereidheid om passend onderwijs aan te bieden aan alle leerlingen. Wel zoeken zij nog naar meer kennis om het in hun school het beste te realiseren. Met andere woorden, hoe kun je passend onderwijs in de praktijk van alle dag laten werken? Hoe bed je het duurzaam in, in alle lagen van de school? We willen met de in dit ondersteuningsplan geformuleerde ambities een antwoord geven op deze vragen.

Met de scholen hebben we in kaart gebracht welke arrangementen nodig zijn om te komen tot een dekkend ondersteuningsaanbod voor leerlingen die iets – of iets meer – extra's nodig hebben. Op scholen kristalliseren zich groepsarrangementen uit. Ook worden schooloverstijgende arrangementen steeds meer integraal onderdeel van het palet van het ondersteuningsaanbod van ons samenwerkingsverband. We smeden constructieve verbindingen tussen scholen. Zo wordt in-, door- en uitstroom vanuit arrangementen naar reguliere klassen eenvoudiger en blijft de school van herkomst nauwer betrokken bij het leerproces van de leerling.

2.2 Dit is de zorgstructuur van het samenwerkingsverband

De basisondersteuning op de scholen speelt een grote rol bij de preventie van problemen en begeleiding van leerlingen. Het omvat ook preventieve en licht curatieve vormen van ondersteuning. Wanneer een leerling meer nodig heeft, kan er worden opgeschaald naar een steeds intensievere vorm van ondersteuning. De vier niveaus van ondersteuning zijn:

- ➔ Basisondersteuning
- ➔ Extra ondersteuning (individueel en groepsgewijs)
- ➔ Schooloverstijgende arrangementen
- ➔ Regulier onderwijs overstijgende ondersteuning

De afgelopen jaren is door het samenwerkingsverband ingezet in het verduidelijken van de omschrijving van de verschillende vormen van ondersteuning en het daadwerkelijk vormgeven ervan.

2.2.1 Ondersteuning door het expertiseteam

De kracht van het huidige expertiseteam is de mix van verschillende disciplines en expertisegerieden, en het werken vanuit verschillende rollen. Dit willen we zeker behouden. Het team richt zich op beleidsontwikkeling, onderzoek en kennisuitwisseling. Daarnaast ligt de focus op advisering en begeleiding van leerlingen, de schoolprofessionals en andere bij de leerling betrokken partijen, zoals behandelaars. Ook ontplooit het team initiatieven om de kwaliteit van ondersteuning op scholen te bevorderen. In deze ondersteuning staat de behoefte van de leerling altijd centraal. Handelingsgericht werken is een belangrijke pijler om aan de behoefte van leerlingen tegemoet te komen.

De professionals in het expertiseteam zijn verbonden aan een of meerdere scholen en hebben als taken:

1. Vanuit het samenwerkingsverband het contact met de school onderhouden, met betrekking tot passend onderwijs. Zo zijn scholen op de hoogte van alle beschikbare vormen van ondersteuning en expertise. Omgekeerd, is het samenwerkingsverband goed op de hoogte van de stand van zaken van ondersteuning binnen alle scholen en ontwikkelingen.
2. Ondersteuning van de zorgcoördinatie, zoals: meedenken, spiegelen, observaties in de klassen en lijnen leggen naar de specifieke expertise van het expertiseteam. Hieronder valt ook het testen en/of het begeleiden van individuele leerlingen.

Het expertiseteam heeft daarnaast verschillende overkoepelende taken, die zijn verdeeld in portefeuilles. Op dit moment vallen de volgende portefeuilles onder de verantwoordelijkheid van het expertiseteam. Een aantal is neergelegd bij de manager bedrijfsvoering.

- ➔ Commissie Arrangementen en Toelaatbaarheidsverklaringen: kent arrangementen toe, evenals toelaatbaarheidsverklaringen.
- ➔ Commissie Maatwerk: vindt en/of organiseert een passende onderwijsplaats voor moeilijk plaatsbare leerlingen.
- ➔ Dyslexie: coördinatie dyslexiebeleid en -onderzoek, uitvoeren van dyslexieonderzoeken en intervisiegroep dyslexie voorzitten.
- ➔ Handelingsgericht werken en handelingsgerichte diagnostiek: de portefeuille is gericht op implementatie van handelingsgericht werken binnen het samenwerkingsverband. De orthopedagogen en psychologen van het expertiseteam voeren de handelingsgerichte diagnostiek uit.
- ➔ Educatief partnerschap: deze portefeuille is in ontwikkeling sinds de start in 2017. Er is onderzoek gedaan naar educatief partnerschap binnen het samenwerkingsverband.
- ➔ Lwoo/ pro: houdt zich bezig met beoordeling, toekenning en beleidsontwikkeling.
- ➔ Thuisnabij onderwijs: is gericht op het genereren van een dekkend onderwijsaanbod in de regio en het aangaan van samenwerking met jeugdhulp.
- ➔ PO - VO: overleg en afstemming vindt plaats in de stuurgroep PO-VO en de werkgroep PO-VO. Aandachtspunt hierin zijn onder meer: informatievoorziening naar het PO over het VO, uitvoeren van preventieve besprekingen met het PO en organisatie en uitvoering van de testdagen.
- ➔ VO-VO: beleidsontwikkeling op het gebied van de overstap tussen scholen.
- ➔ VO-mbo: beleidsontwikkeling op het gebied van de overgang naar het mbo, al dan niet voortijdig.
- ➔ VSV en leerplicht.
- ➔ Leerlingenvervoer.
- ➔ Monitoring.

En gericht op specifieke thema's:

- ➔ Meldcode vermoeden van mishandeling
- ➔ Preventie suïcide

2.2.2 Basisondersteuning

Elke school heeft de verantwoordelijkheid onderwijs te leveren met voldoende basiskwaliteit. De inspectie voor het onderwijs houdt hier toezicht op. De geboden basisondersteuning in de scholen bouwt voort op de genoemde basiskwaliteit. Het samenwerkingsverband stelt samen met de scholen het minimaal vereiste niveau van basisondersteuning vast. De scholen stellen een schoolondersteuningsprofiel (SOP) op, waarin onder meer de basisondersteuning beschreven staat. Bij de basisondersteuning raken de wettelijke taken van het samenwerkingsverband en de scholen elkaar dan ook. Scholen worden geacht binnen het basisaanbod 85% van het totaal aantal leerlingen te kunnen bedienen.

Het wegwerken van leerachterstanden valt onder de basisondersteuning van de scholen. Om deze reden wordt ook de ondersteuning die gegeven wordt aan leerlingen met een leerwegondersteunend onderwijs (lwoo)-indicatie als basisondersteuning gezien.

2.2.3 Extra ondersteuning

Soms blijkt de beschikbare basisondersteuning niet voldoende om aan de ondersteuningsbehoeften van leerlingen te voldoen. Scholen kunnen voor vormen van extra ondersteuning financiële middelen of mankracht aanvragen bij het samenwerkingsverband. Zij doen dat met een concrete, handelingsgerichte vraag. Extra ondersteuning wordt altijd toegekend in de vorm van een tijdelijk maatwerkarrangement. Aard en omvang kan telkens verschillen.

Een arrangement kan worden uitgevoerd binnen of buiten de school, kan individueel zijn of groepsgericht, alleen bestemd voor leerlingen of ook voor leraren. Voor leerlingen met een laag IQ en leerachterstanden, al dan niet met bijkomende sociaal emotionele problematiek, is er pro-toekenning mogelijk.

Alle aanvragen worden beoordeeld en gemonitord door de commissie ATLV.

2.2.4 Schooloverstijgende arrangementen

Schooloverstijgende arrangementen hebben tot doel zoveel mogelijk leerlingen thuisnabij onderwijs te kunnen geven en kennen de volgende uitgangspunten:

- ➔ De arrangementen zijn een samenwerking tussen scholen en samenwerkingsverband.
- ➔ Het betreft altijd een meerjarig arrangement dat jaarlijks wordt geëvalueerd op kwaliteit.
- ➔ Jeugdhulp is duurzaam betrokken.
- ➔ Alle leerlingen van het samenwerkingsverband kunnen gebruik maken van het aanbod.
- ➔ Voor elke individuele leerling wordt gewerkt met duidelijke doelen en een ontwikkelingsperspectief op basis van de ondersteuningsbehoeften. Deze worden vooraf vastgesteld door school, ouders en leerling. Het expertiseteam adviseert scholen in het vertalen van de behoeften naar concrete doelen. Regelmatig wordt bekeken of terugleiden mogelijk is.
- ➔ Uitvoering kan plaatsvinden op school of op een aparte locatie.

In 2017 zijn er drie schooloverstijgende arrangementen:

- ➔ Onderwijsvoorziening **PasVORM** biedt maatwerk aan leerlingen met een intensieve ondersteuningsvraag die het (tijdelijk) niet redden op een reguliere VO-school. Dit kan te maken hebben met leerproblematiek, gedragsproblematiek, psychosociale problematiek, problemen in de context van de leerling of een combinatie hiervan. Leerlingen kunnen dan tijdelijk onderwijs op de locatie van PasVORM volgen. PasVORM werkt nauw samen met ouders, leerling en de school van herkomst en mogelijk andere betrokken professionals. Wanneer nodig wordt hulpverlening ingezet, of wordt er samengewerkt met reeds betrokken hulpverlening. Vragen die zij stellen: wat kan een leerling nog wel? Op welke terreinen heeft hij of zij ondersteuning nodig? Inzet is de leerling terug- of doorleiden en/of naar jeugdhulp verwijzen. Een arrangement op de onderwijsvoorziening is altijd gericht op succesvol terugkeren naar de eigen onderwijsplek of toeleiden naar een nieuwe, passende onderwijsplek. Om dit te bereiken is nodig dat de leerling, maar ook zijn/haar context, meer zicht krijgt op de eigen (on)mogelijkheden en de daarbij behorende ondersteuningsbehoeften. Een traject op de onderwijsvoorziening biedt deskundigheid en ruimte en tijd om deze zaken uit te zoeken. Waar mogelijk wordt een symbiosetraject ingezet, waarbij de leerling bepaalde lessen op zijn/haar eigen school blijft volgen.

- ➔ De **Internationale Schakelklas (ISK)** is een samenwerking van alle scholen en gemeenten binnen het samenwerkingsverband, en is bedoeld voor Leerplichtig Anderstalige Nieuwkomers (LAN). De ISK bereidt jongeren voor op Nederlands vervolgonderwijs (VO, vso of mbo) of werk. Het kent een aparte financiering en valt formeel onder een van de aangesloten scholen.
- ➔ **Dokwerk** (leerjaar 1 en 2) biedt ondersteuning aan leerlingen voor wie het behalen van een vmbo-diploma zeer moeilijk is. Er is geen twijfel over de leercapaciteit van deze leerlingen op het niveau van vmbo-basis of kader. Hun specifieke ondersteuningsbehoeften belemmeren echter het leren. Dokwerk bereidt de leerlingen zodanig voor dat een vmbo-diploma toch binnen bereik komt. Het arrangement wordt al een aantal jaren op Praktijkschool De Noordhoek uitgevoerd, en valt sinds dit schooljaar in de structuur voor schooloverstijgende arrangementen.

2.2.5 Regulier onderwijs overstijgende arrangementen (vso)

In ons samenwerkingsverband zijn drie locaties voor voortgezet speciaal onderwijs. Zij voorzien in een deel van de behoefte aan vso. Voor sommige onderwijssoorten zijn we afhankelijk van voorzieningen buiten onze regio. Denk hierbij aan onderwijs binnen Cluster 1 en 2 scholen. Op dit moment is er geen vso mogelijkheid in de regio voor leerlingen op het niveau van praktijkonderwijs, vmbo-basis, vmbo-kader en vwo.

2.2.6 Maatwerk

Voor specifieke leerlingen is maatwerk nodig bij de inrichting van hun onderwijs. Zij hebben behoefte aan een aangepast traject waarmee ze op verschillende plekken, en binnen verschillende onderwijstypen vakken kunnen volgen. De commissie maatwerk zoekt voor deze leerlingen een passend traject. Dat gebeurt in nauwe samenwerking met de scholen, leerplicht en jeugdhulp.

We zien in de regio steeds meer particuliere initiatieven ontstaan die inspelen op de vragen van scholen en ouders op het gebied van (extra) ondersteuning. Bij de leerlingen die daar geplaatst worden is het samenwerkingsverband vaak nog niet betrokken, of er is sprake van verschillende zienswijzen tussen ouders en school. Als samenwerkingsverband proberen we zoveel mogelijk duidelijke afspraken te maken met deze organisaties. Hierbij geldt dat altijd eerst

gekeken wordt of er binnen het bestaande aanbod van het samenwerkingsverband mogelijkheden zijn voor een, al dan niet aangepast, traject. Pas in uiterste noodzaak kan gekeken worden of er andere mogelijkheden zijn. Hierbij wordt altijd afstemming gezocht met jeugdhulp en leerplicht, en dient de commissie maatwerk betrokken te zijn.

2.2.7 Thuiszitters en voortijdig schoolverlaten

Het aantal thuiszitters varieert in de loop van het schooljaar. Ons beleid is erop gericht om in een vroegtijdig stadium verzuim te signaleren. Uit de gegevens van onze scholen en leerplicht blijkt dat onze thuiszitters zeer vaak kampen met meerdere problemen tegelijk. Bij veruit de meesten is bovendien sprake van zware psychische problematiek. Dit vraagt een 'multi-problem'-aanpak.

Op 1 november 2017 ondertekenden het samenwerkingsverband – samen met het SWV Dordrecht, Noordelijke Drechtsteden en Voorne Putten - het Thuiszitterspact Zuid-Holland Zuid. In dit pact verbinden samenwerkingsverbanden, gemeenten, Stichting Jeugdteams, leerplicht en voortijdig schoolverlaten (LVS) en jeugdgezondheidszorg zich met elkaar om lokaal in een uitvoeringsagenda een sluitende aanpak op te stellen.

In het schooljaar 2016-2017 namen alle scholen binnen het PasVOrm gebied het 'protocol ziekteverzuim' in gebruik. Dit protocol dient de scholen als leidraad: het omvat een integrale aanpak voor scholen, jeugdgezondheidszorg en LVS in de regio Zuid-Holland Zuid. Ook beschrijft het verzuimprotocol taken en verantwoordelijkheden van betrokken functionarissen.

Voorbode voortijdig schoolverlaten

Thuiszitten kan in het voortgezet onderwijs een voorbode zijn van voortijdig schoolverlaten (VSV). Ook bij de aanpak van VSV werkt het samenwerkingsverband samen met verschillende partners. De overgang van voortgezet onderwijs naar middelbaar beroepsonderwijs is hierbij voor ons een cruciaal moment. Het grootste aantal VSV'ers zien we namelijk in het mbo. Het wordt steeds duidelijker dat ook een onjuiste keuze bij de overgang, een reden voor de uitval kan zijn. Om dat te voorkomen, zetten scholen in op loopbaanoriëntatie en -begeleiding.

**Hoe wij passend onderwijs
verder vorm willen geven**

03

3.1 Passend onderwijs is van ons allemaal

Vormgeven aan passend onderwijs binnen de scholen vraagt om een duidelijke en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid. We hebben partners nodig die willen handelen en die vastbesloten zijn samen te werken: professionals in onderwijs en jeugdhulp die hun autonomie krijgen en pakken om te doen wat nodig is. We vragen in dat opzicht een zekere professionele eigenwijsheid. Werken we met elkaar niet goed of niet goed samen? Dan is dat voor alle professionals een grote frustratie en voor de overheid een grote kostenpost. Voor de leerling is het in veel gevallen desastreus. De krimp in de regio is een complicerende factor, waardoor samenwerken met elkaar nog belangrijker wordt.

3.1.1 Onze uitgangspunten

- 1 Doel van thuisnabij onderwijs is altijd het bevorderen van de ontwikkeling van de leerling, zodanig dat hij/zij zich maximaal kan ontwikkelen.
- 2 De onderwijsbehoeften en ondersteuningsbehoeften staan hierbij centraal. Dit vraagt om een effectieve ondersteuningsstructuur waarin uitgangspunten van handelingsgericht werken tot hun recht komen.
- 3 Zo licht als mogelijk, en (zo snel mogelijk) zo zwaar als moet. Uitgangspunt is dat dicht bij huis en zo normaal als mogelijk in principe het beste tegemoetkomt aan de behoefte van de leerling.
- 4 Onderwijs en zorg volgen de leerling en niet andersom.
- 5 Een interdisciplinaire aanpak bevordert de kwaliteit van de ondersteuning aan de leerling. Deze aanpak is zelfs essentieel om op sommige ondersteuningsbehoeften een adequaat antwoord te kunnen geven.
- 6 Educatief partnerschap op basis van een open en volwaardige verhouding tussen ouder, leerling en school. Zoals een ouder zegt: "Zie me niet als een lastig bijproduct van mijn kind, maar gebruik mijn expertise ook".
- 7 Transparantie: voor derden is het inzichtelijk wat we als school en samenwerkingsverband doen en hoe we dat doen.

3.1.2 Verbinden en verdiepen

Op samenwerkingsverbandniveau willen we *verbinden en verdiepen*. *Verbinden* door het uitwisselen van kennis en ervaringen, en *verdiepen* door de vindplaats te zijn van nieuwe kennis. Met dit doel voor ogen ontwikkelt de organisatie van het samenwerkingsverband zich steeds meer tot een expertisecentrum voor passend onderwijs. We doen

dit met een team van specialisten in passend onderwijs dat wortels heeft in de scholen, daar actief is en als een vanzelfsprekende partner wordt gezien. In het expertiseteam wordt kennis gedeeld en worden (wetenschappelijke) inzichten vertaald naar de praktijk van alledag in de scholen. Scholen onderling wisselen ervaringen uit en delen methoden, materialen en technieken waar ze enthousiast over zijn. Het expertisecentrum faciliteert. Het kan scholen helpen bij het implementeren van nieuwe kennis, met ondersteuning bij beleidsvorming of door op handelingsniveau in de klas te adviseren en te ondersteunen.

Arrangementen – al dan niet schooloverstijgend – zijn voor een groot deel het antwoord op de vraag hoe passend onderwijsvorm moet krijgen voor leerlingen met meer ondersteuningsbehoeften dan de basisondersteuning biedt. We zien mogelijkheden om onze aanpak te optimaliseren door de expertise van het vso anders in te zetten, namelijk:

- door meer tijdelijke plaatsingen te realiseren;
- door de expertise naar de andere scholen te brengen: feitelijk de expertise van het vso naar de leerling brengen in plaats van de leerling naar het vso;
- door de expertise van voormalig cluster 3 en 4 speciaal onderwijs meer samen te brengen.

Zoals we eerder stelden: dit vraagt om een duidelijke en gezamenlijk gedragen verantwoordelijkheid. Scholen voelen zich al gezamenlijk verantwoordelijk. Zij zoeken een antwoord op de vraag van een individuele leerling en zijn bereid mee te denken over alternatieven. Daarbij benutten ze de beschikbare specialistische onderwijskennis. Ook jeugdhulppartners spreken we aan op hun verantwoordelijkheid. Zij hebben immers oog voor de zorg- en onderwijsvraag van kinderen in en rondom scholen. Hun tijdige betrokkenheid is essentieel om een situatie beheersbaar en werkbaar te houden. Onderwijspartners (scholen en samenwerkingsverband) kunnen deze verantwoordelijkheid alleen niet dragen.

3.1.3 Slimme verbindingen

Welke ondersteuning een leerling ook nodig heeft, we streven ernaar zoveel mogelijk leerlingen binnen de regio onderwijs te bieden. *Zo gewoon als mogelijk* is steeds het uitgangspunt. Daarom zijn de verschillende niveaus van ondersteuning open en toegankelijk. Met alle dwarsverbanden willen we toe naar een dekkend geheel van ondersteuning op elk niveau. Om hierin te slagen, en om de omslag naar preventief werken te realiseren, is het kunnen toevoegen van expertise vanuit speciaal onderwijs nodig.

Maar ook het inzetten van specialistische jeugdhulp, zodat ondersteuning binnen het onderwijs en in de thuissituatie afgestemd is en elkaar versterkt. Het gaat dan om hulpverlening die een lichte vorm van ondersteuning door schoolmaatschappelijk werk overstijgt, en waarbij specialistische kennis gevraagd wordt op het gebied van jongeren.

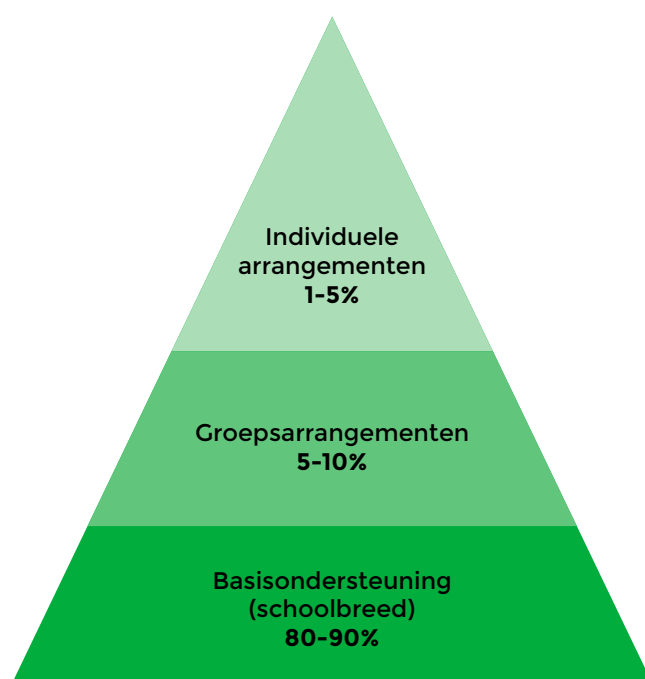
3.2 Ambities 2018 - 2022

Met 2022 in het vizier zetten we de volgende 10 uitdagende ambities centraal.

- 1 Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis- extra en schooloverstijgend (§3.2.1).
- 2 Uitbouw van het handelingsgericht werken en het positioneren van de handelingsgerichte diagnostiek vanuit het expertiseteam (§3.2.2).
- 3 Educatief partnerschap op de kaart (§3.2.3).
- 4 Versterking van de doorgaande lijnen PO-VO, VO-VO, VO - vervolgonderwijs/arbeidsmarkt (§3.2.4).
- 5 Lwoo en pro: implementatie van opting out voor lwoo (§3.2.5).
- 6 Van speciaal onderwijs naar specialistisch onderwijs (§3.2.6).
- 7 Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers, en een proactieve rol in de preventie en oplossing - natuurlijk in samenwerking met alle partijen (§3.2.7).
- 8 Versterking van de samenwerking binnen het samenwerkingsverband tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband (§3.2.8).
- 9 Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen (§3.2.9).
- 10 Verankering en profilering van het expertiseteam voor passend onderwijs (§3.2.10).

3.2.1 Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis- extra, schooloverstijgend

Voor het vaststellen van de mate van ondersteuning op scholen, wordt gebruik gemaakt van de in de literatuur (onder andere: Groepsplan gedrag van Kees van Overveld, 2014) veelgebruikte indeling in drie preventieniveaus. Het eerste niveau betreft een algemene aanpak die voor 85-90% van de leerlingen voldoende zou moeten zijn. Voor een aantal leerlingen (7-10%) zal extra ondersteuning nodig zijn in de vorm van interventies gericht op het voorkomen van problemen op het gebied van leren en gedrag. Voor 3-5% van de leerlingen is een individuele aanpak nodig om in de ondersteuningsbehoefte te kunnen voorzien. Uitgangspunt is dan dat een goed ingerichte basisondersteuning preventief werkt en ervoor zorgt dat meer kinderen zonder extra ondersteuning binnen het reguliere aanbod bediend kunnen worden. Op basis van dit gedachtengoed richten wij onze ondersteuningsstructuur in. Voor alle niveaus van ondersteuning geldt dat we de ondersteuningsbehoeften en geboden ondersteuning meer systematisch gaan monitoren en op elkaar afstemmen. Dit doen we op basis van een populatieanalyse van elke school. We brengen huidige en gewenste arrangementen in kaart en relateren deze aan de populatieanalyse en de schoolondersteuningsprofielen. De populatieanalyse maakt tevens zichtbaar wanneer jeugdhulp en/of vso-expertise gewenst is.

Niveaus van ondersteuning

Basisondersteuning

Wat is ons doel?

De afgelopen jaren hebben de scholen een gedegen niveau van basisondersteuning neergezet. De komende jaren staan in het teken van verdere borging en monitoring van de kwaliteit van de basisondersteuning.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ We starten vanaf schooljaar 2018-2019 een visitatiecommissie, waarmee we in gesprek gaan over de basisondersteuning van elke school. Het primaire doel van de commissie is om met elkaar de basisondersteuning naar een hoger niveau te brengen en scholen te stimuleren de kwaliteit van die ondersteuning steeds te blijven verbeteren. Dit draagt ook bij aan de genoemde gezamenlijke verantwoordelijkheid en het blijven leren van elkaar. Het uitwerken hiervan staat beschreven in het komende jaarplan. Voor het plan van aanpak wordt een werkgroep samengesteld.
- ➔ Uitgangspunt voor het gesprek vormen de hernieuwde indicatoren voor basisondersteuning. Deze indicatoren bevatten niet alleen de wettelijke kaders waarbinnen scholen de basisondersteuning dienen vorm te geven maar geven ook weer wat wij als samenwerkingsverband belangrijk vinden.
- ➔ We zorgen voor verdere borging van de basisondersteuning middels inzet van de specialisten passend onderwijs. Scholen kunnen aan de hand van hun SOP en visitatie een jaarlijks plan indienen. Hierin geven ze aan waaraan ze willen werken en op welke manier het expertiseteam hieraan kan bijdragen.
- ➔ De specialisten passend onderwijs van het expertiseteam ontwikkelen gerichte deskundigheidsbevordering en ondersteuning bij vroegtijdig signaleren en handelingsgericht werken. Zij creëren hiervoor een passend aanbod op school en/of samenwerkingsverbandniveau.
- ➔ We stimuleren in kenniskringen dat scholen interessante middelen en materialen met elkaar delen. De netwerkbijeenkomsten staan in het teken van kennisuitwisseling.

Extra ondersteuning

Wat is ons doel?

Scholen hebben hard gewerkt aan het opzetten van gerichte arrangementen voor hun leerlingen. De komende periode gaat de aandacht uit naar het inbedden van jeugdhulp en/of vso-expertise binnen de extra ondersteuning van reguliere scholen. Hiermee kan instroom in reguliere klassen extra begeleid worden, en bij opkomende problematiek is er direct meedenkkracht. Zo kan snel ondersteuning worden geboden om uitval te voorkomen. Het expertiseteam speelt

een belangrijke rol in het slim combineren van expertise. Zij houdt het overzicht wie welke expertise heeft en inzet, en hoe deze het beste naast elkaar, en in het verlengde van elkaar te gebruiken is. Daarnaast is het expertiseteam partner in het bewaken van de kwaliteit van de uitvoering en evaluatie van arrangementen.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Door het optimaliseren van de systematiek waarbij we de huidige arrangementen kunnen evalueren. Door goed in kaart te brengen wat werkt voor welke leerling, monitoren en verbeteren we de kwaliteit.
- ➔ Door het bieden van uitwisselingsmomenten tussen scholen onderling delen we goede voorbeelden, kennis en expertise. Scholen kunnen op die manier ook daadwerkelijk samenwerken en/of van elkaar leren. Daarin zit wat ons betreft de meerwaarde van een samenwerkingsverband.
- ➔ We starten en monitoren nieuwe groepsarrangementen op basis van de ondersteuningsbehoeften van leerlingen.
- ➔ Waar nodig zorgen we voor inbedding van expertise van het expertiseteam en jeugdhulp in een arrangement.
- ➔ Voor individuele leerlingen ontwikkelen we arrangementen waarin onderwijs en jeugdhulp op basis van gezamenlijke doelen samenwerken en afstemmen.

Schooloverstijgende arrangementen

Wat is ons doel?

De komende jaren ontwikkelen we met elkaar een dekkend palet aan schooloverstijgende arrangementen. In deze arrangementen werken scholen meer met elkaar samen. Hiermee houden we voor de leerling de overgang tussen school en arrangement, en weer terug, zo klein mogelijk en bieden we tegelijkertijd zoveel mogelijk continuïteit.

Voorwaarde voor het slagen van schooloverstijgende arrangementen is zowel de samenwerking met jeugdhulp als een nauwe betrokkenheid van het expertiseteam. Het expertiseteam zal betrokken zijn bij het ontwikkelen, uitvoeren en monitoren van de kwaliteit van het arrangement. Het team kijkt daarnaast ook naar de mate waarin het daadwerkelijk aansluit bij de ondersteuningsbehoefte van de betreffende leerlingen. De handelingsgerichte diagnostiek speelt hierin een rol.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ We gaan een structurele samenwerking met vaste jeugdhulppartners aan. Ook dient de financiering hiervan met alle gemeenten geregeld te worden.

- ➔ In samenwerking met Yulius Onderwijs richten we een zorgpoli jeugdpsychiatrie in. Deze is gericht op het ondersteunen van de schooloverstijgende arrangementen (en mogelijk in de toekomst ook de reguliere scholen). Doel van de zorgpoli is het bieden van psychiatrische zorg aan leerlingen met complexe psychiatrische problematiek. Het betreft complexe diagnostiek en een stukje behandeling, en daarnaast het meedenken in het vormgeven van de ondersteuning op school. Tevens kan worden doorverwezen naar de passende zorg wanneer nodig. Er zal bij iedere aanmelding betrokkenheid zijn van een orthopedagoog van het samenwerkingsverband.
- ➔ We streven ernaar het huidige kwaliteitsniveau van onderwijsvoorziening PasVOrm te behouden, en de samenwerking met de school van herkomst of vervolgplek aan te halen.
- ➔ We zetten een samenwerking op tussen de ISK met reguliere scholen en met het mbo.
- ➔ We breiden het bovenschoolse arrangement Dokwerk uit naar een leerjaar 3 en 4.
- ➔ We onderzoeken de behoefte aan schooloverstijgende onderwijs-zorgarrangementen voor leerlingen met niveau vmbo-tl en hoger (zomer 2019).
- ➔ Ook op het gebied van hoogbegaafdheid is het samenwerkingsverband verantwoordelijk voor het bieden van een passend aanbod. Er is subsidie beschikbaar voor samenwerkingsverbanden om hier invulling aan te geven. In samenwerking met het Gymnasium Camphusianum onderzoeken we de behoeften en de mogelijkheden voor het aanbieden van een programma voor hoogbegaafde leerlingen.
- ➔ We zetten een voorziening op (al dan niet op school) voor leerlingen die nu aangewezen zijn op het vso-basis en vso-kader en op pro buiten de regio. Hiervoor zijn we in gesprek met beide praktijkscholen en het Lingewaal.
- ➔ In samenwerking met speciaal basisonderwijs (sbo) onderzoeken we momenteel de behoeften en de mogelijkheden voor een intensief instroomjaar, waarin leerlingen langzaam de overstap maken naar een school voor voortgezet onderwijs binnen het samenwerkingsverband (regulier of met een onderwijs-zorgarrangement). Dit gebeurt met inzet van jeugdhulp en in samenwerking met het PO.
- ➔ We ontwikkelen het Zorg, onderwijs en werk (ZOW)-schakeltraject. In maximaal zes maanden leiden we leerlingen toe naar entree/mbo. Het ZOW-traject is bestemd voor leerlingen vanaf 15 jaar voor wie het halen van een vmbo-diploma niet meer haalbaar is. Het ZOW-traject is een samenwerking tussen een aantal partijen (ROC Da Vinci, Stichting Jeugdteams ZHZ, Enver, Rivas, Avres, en andere partijen). Het traject biedt maatwerk aan leerlingen vanuit verschillende leerwegen van het vmbo en uit het praktijkonderwijs die, ondanks alle mogelijke extra ondersteuning in het reguliere en/of speciaal onderwijs, geen vmbo-diploma zullen behalen. Alle mogelijke routes voor het wél behalen van een vmbo-diploma zijn afgewogen, maar blijken niet passend voor deze leerlingen. Binnen het ZOW worden de leerlingen gedurende maximaal een half schooljaar voorbereid op een overstap naar de Entree opleiding. Het ZOW is al eerder gestart als voorziening voor mbo-leerlingen die (tijdelijk) vastliepen. Sinds schooljaar 2017-2018 heeft ook Samenwerkingsverband PasVOrm het convenant ondertekent en is het traject toegankelijk voor leerlingen uit het VO. Hoe het traject er voor deze leerlingen uitziet en hoe de samenwerking is met het VO, is gedurende het schooljaar steeds verder vormgegeven. Zo blijft de leerling altijd ingeschreven bij een VO-school en is er nauwe betrokkenheid van een orthopedagoog van het samenwerkingsverband.

Met deze arrangementen willen we 50% van de leerlingen met een TLV met een extra ondersteuning op het gebied van gedrag en sociaal emotionele problematiek opvangen, die nu nog op onderwijs buiten de regio zijn aangewezen.

3.2.2 Uitbouw van het handelingsgericht werken en positioneren van de handelingsgerichte diagnostiek vanuit het expertiseteam

Wat is ons doel?

Onze uitgangspunten voor passend onderwijs zijn gebaseerd op het handelingsgericht werken (HGW). HGW gebeurt al op scholen. Wat ons betreft raakt het in de komende jaren steeds steviger verankerd in het DNA van onze professionals binnen alle scholen en het samenwerkingsverband. Hiermee willen we de omslag naar meer preventief denken en werken bij professionals stimuleren. Ook in de indicatoren voor basisondersteuning komt het HGW als leidend principe nadrukkelijk naar voren. Zonder het op te willen leggen, vragen we aandacht voor het in samenhang bezien van de uitgangspunten van HGW binnen de context van de eigen school. In samenspraak met scholen – en op basis van wat zij op het gebied van HGW willen aanpakken – zal dit thema de komende jaren verdere aandacht krijgen. Daarnaast wordt handelingsgerichte diagnostiek vanuit het expertiseteam een blijvend aanbod. Door het systematisch en doelgericht in kaart brengen van diagnostische informatie willen we duidelijke (behandel)doelen in kaart kunnen brengen.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ De specialisten passend onderwijs van het expertiseteam houden hun kennis over HGW op niveau en weten de kennis toe te passen. Een aantal specialisten heeft verdiepte kennis en vaardigheden wat betreft het begeleiden van implementatieprocessen gericht op handelingsgericht werken.
- ➔ Alle scholen geven in hun SOP aan hoe zij tegen de uitgangspunten van HGW aankijken en welke doelen ze mogelijk op dit vlak hebben. Scholen geven in het kader van hun jaarplan aan welke activiteiten ze op basis van hun visie op dit gebied willen ontplooiën, welke ontwikkelpunten op school-/directieniveau, klasniveau en docentniveau zij willen oppakken en wat zij qua begeleiding van het expertiseteam vragen.
- ➔ Binnen het netwerkoverleg van zorgcoördinatoren is er gerichte scholing en aandacht voor het HGW.
- ➔ Handelingsgerichte diagnostiek is een blijvend aanbod van het expertiseteam. Het wordt doelgericht benut in de ontwikkeling, uitvoering en evaluatie van arrangementen.

- ➔ Voor de individuele- en groepsarrangementen is HGW een vereiste en hier zullen de scholen bij ondersteund worden. Leden van het expertiseteam zullen steekproefsgewijs OPP's analyseren om na te gaan in hoeverre de uitgangspunten van HGW erin terugkomen. Per school bekijken we minimaal twee OPP's.

3.2.3 Educatief partnerschap op de kaart

Wat is ons doel?

Uit wetenschappelijke literatuur blijkt dat de samenwerking tussen school, ouders en leerling een positieve invloed heeft op de ontwikkeling van leerlingen. Het is ook een belangrijk element in het HGW. Ons doel is om dit de komende jaren goed in te bedden in de werkwijze van scholen. Voor het voortgezet onderwijs is niet alleen ouderbetrokkenheid, maar ook het partnerschap met de leerling van groot belang.

Om deze samenwerking met ouders en leerling te benoemen, hanteren we het begrip educatief partnerschap. Dit is een proces waarin de betrokkenen elkaar wederzijds ondersteunen en waarin ze hun bijdrage zoveel mogelijk op elkaar trachten af te stemmen. Het doel is het leren, de motivatie en de ontwikkeling van leerlingen te bevorderen (Smit, Sluiter & Driessen, 2006; de Wit, 2005).

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ We doen onderzoek naar de stand van zaken van educatief partnerschap in ons samenwerkingsverband. De komende periode worden de aanbevelingen van het onderzoek omgezet in een actieplan. Denk aan acties als: scholen delen good practices, de ondersteuningsplanraad (OPR) wordt betrokken, er wordt een kenniskring opgezet.
- ➔ Scholen nemen initiatief om partnerschap met leerlingen en ouders te versterken. Hierbij zijn aandachtspunten:
 - Opbouwen van samenwerking met ouders en leerling vanaf de start van de schoolcarrière.
 - Ontwikkelen van uitnodigende activiteiten in het kader van partnerschap.
 - Deskundigheidsbevordering in het betrekken van, en het gesprek aangaan met ouders en leerlingen.
 - De OPR verzoekt nadrukkelijk om ook met elkaar in gesprek te gaan over de privacy van ouders en leerlingen.

3.2.4 Versterking van de doorgaande lijnen PO-VO, VO-VO en VO-vervolgonderwijs-arbeidsmarkt

PO-VO

Wat is ons doel?

In de overgang van het PO naar het VO weten de samenwerkingsverbanden en de scholen elkaar steeds beter te vinden. Binnen de stuurgroep PO-VO en de werkgroep PO-VO vindt overleg en afstemming plaats. De komende jaren verstevigen we deze band en werken we aan een goede verstandhouding. Het doel is om zoveel mogelijk samen te werken aan een goede overdracht van leerlingen die vanuit het PO de overstap maken naar het VO.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ In de managementrapportages registreren we het aantal afgestroomde leerlingen.
- ➔ We continueren het ingezette beleid en de samenwerking met SWV Driegang (PO). Hierbij ligt het accent op elkaar kennen en gekend worden. In de brochure 'De Brug over' hebben we gezamenlijke afspraken over de warme overdracht vastgelegd. De preventieve besprekingen vormen hierin het startpunt.
- ➔ We willen op het niveau van het samenwerkingsverband de samenwerking PO-VO uitbreiden om zo de voorbereiding op het VO nog beter aan te laten sluiten. Onder andere willen we met elkaar bepalen in hoeverre het PO een bijdrage kan leveren aan het ontwikkelen van de zelfregulatie en schoolse vaardigheden. Leden van het expertiseteam gaan intern begeleiders (IB)-netwerken bijwonen.
- ➔ We gaan door met de preventieve besprekingen voor leerlingen van groep 8 en het aanbieden van NIO-testdagen (Nederlandse Intelligentietest voor Onderwijsniveau). Op deze manier hebben we al voor de overstap in beeld welke leerlingen extra ondersteuning nodig hebben in het VO.
- ➔ We doen onderzoek naar de kwaliteit van schooladviezen, de heroverweging naar aanleiding van de scores van de Centrale Eindtoets en de kwaliteit van dossieroverdracht.

VO-VO

Wat is ons doel?

Uit de inventarisatie van de scholen blijkt dat het proces rondom tussentijdse schoolwisseling nog verbeterd kan worden. Op dit moment is niet duidelijk hoeveel leerlingen er per jaar afstromen en wat daarvan de oorzaak of reden is. In 2022 willen we meer grip hebben op afstroomproblematiek. Zodra we constateren dat leerlingen afstromen,

onderzoeken we de achterliggende oorzaak. Daarnaast vinden we het van belang dat de overdracht tussen scholen goed verloopt en dat nieuwkomers een goede start maken in ons samenwerkingsverband.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Door verplaatsingen te analyseren: waar gaat de leerling heen, waarom verandert de leerling van school(niveau) en is er sprake van afstroom of voortijdig schoolverlaten? Welke verschillen laten scholen hierin onderling zien? Ook willen we bekijken of de schooladviezen door basisscholen in deze gevallen kloppend zijn geweest. Zo nodig koppelen we dit terug aan het PO.
- ➔ We maken een update van de handleiding 'Overdracht tussen scholen' met handelingsgericht werken als uitgangspunt.
- ➔ Per 2018 is de werkgroep nieuwkomers opgericht. In deze werkgroep hebben beide samenwerkingsverbanden van PO en VO zitting. Daarnaast is de ISK en een andere school betrokken. De werkgroep gaat scholen ondersteunen en versterken in het onderwijs aan nieuwkomers. De werkgroep kan ook input geven aan scholen over het invullen van een arrangement voor een nieuwkomer.

VO – vervolgonderwijs/arbeidsmarkt

Wat is ons doel?

De overgang van VO naar beroepsonderwijs en de arbeidsmarkt krijgt de komende jaren een impuls. We willen beter zicht hebben op de niveaus waarop leerlingen uitstromen. Ook willen we speciale aandacht voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften die gaan uitstromen richting het mbo.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Monitoren van uitstroom en trends tijdig signaleren.
- ➔ Bij de overgang van vmbo naar mbo worden alle leerlingen warm overgedragen. Bij de bespreking van de leerlingen geeft de school voor VO de noodzakelijke informatie mee aan het mbo. Zo zijn leerlingen met een zorgbehoefte, maar uiteraard ook de andere leerlingen, direct in beeld.
- ➔ Samenwerking met mbo intensiveren voor het opzetten van innovatieve trajecten voor leerlingen met specifieke ondersteuningsbehoeften. Met name voor de leerlingen uit het vso die de overstap maken, kan dit traject verbeterd worden.
- ➔ Er komt een arrangement Zorg Onderwijs Werk (ZOW) waarin leerlingen eerder worden toegeleid naar beroepsonderwijs. Het ZOW-arrangement biedt leerlingen die geen mogelijkheden hebben op het behalen van een vmbo-diploma zicht op een startkwalificatie.

3.2.5 Lwoo en pro

Wat is ons doel?

Vanaf 1 januari 2018 zijn we gestart met opting out voor lwoo (zie [website](#) voor de volledige uitleg). Voor pro geldt geen opting out. Hier blijft de oude werkwijze van kracht, waarbij de pro-commissie de aanvragen voor een TLV beoordeelt.

Hoe gaan we dat bereiken?

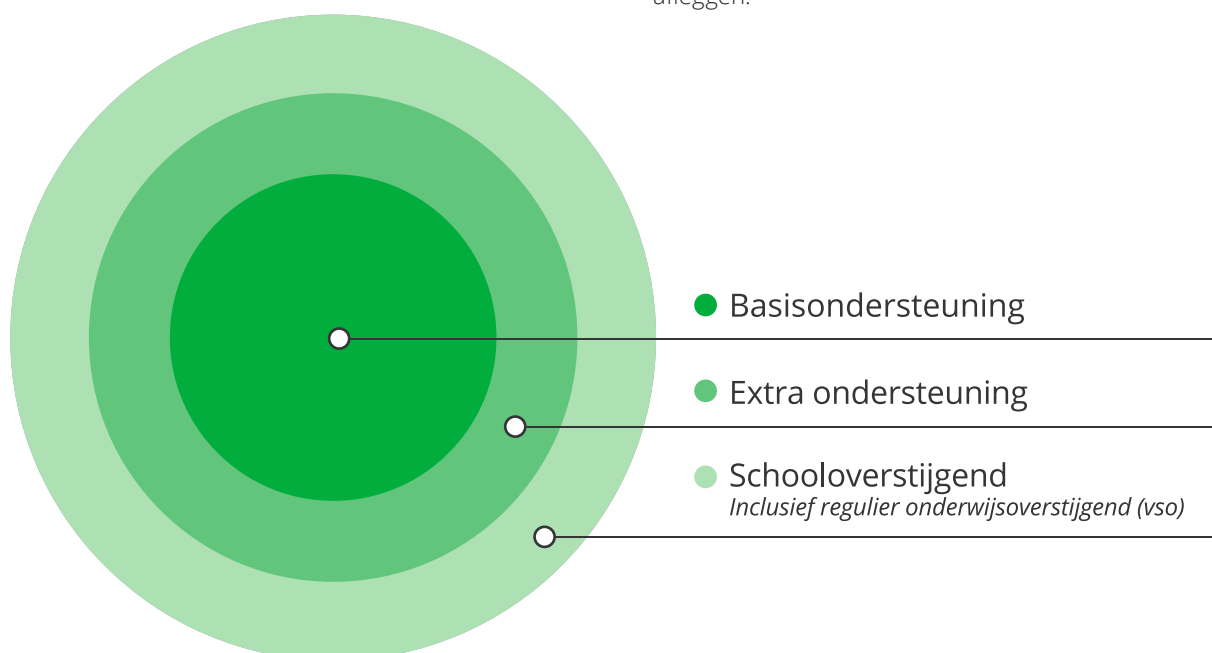
- ➔ We verdelen het totale beschikbare budget voor lwoo over de lwoo-locaties. Dit gebeurt aan de hand van een verdeelsleutel die door de jaren heen meegroeit.
- ➔ Aan de hand van de landelijke criteria voor lwoo zullen de scholen interne aanwijzingen voor lwoo afgeven.
- ➔ We koppelen een of twee leden van het expertiseteam aan de lwoo-locaties om te adviseren rondom de mogelijke lwoo-dossiers. De lwoo/pro-commissie wordt afgeslankt wat betreft het onderdeel lwoo. Bij twijfel worden ook de lwoo-dossiers nog wel besproken in de commissie. Bij verschil van mening tussen school en het samenwerkingsverband/de commissie, neemt het samenwerkingsverband uiteindelijk de beslissing over het al dan niet toekennen van lwoo. Ouders en school hebben de mogelijkheid om hiertegen in beroep te gaan.
- ➔ De NIO-testdagen voor leerlingen van groep 8 blijven in de huidige vorm bestaan.
- ➔ Het samenwerkingsverband organiseert bijeenkomsten tussen scholen met lwoo-leerlingen voor uitwisseling van ervaringen en kwaliteitsverbetering.
- ➔ Elk jaar vindt er een evaluatie plaats om de werkwijze te evalueren en zo nodig bij te stellen.

3.2.6 Van speciaal onderwijs naar specialistisch onderwijs

Met het introduceren van het begrip 'specialistisch onderwijs' willen we de expertise die nu verbonden is aan de scholen voor speciaal onderwijs, nadrukkelijker verbinden aan de gehele onderwijsstructuur. Speciaal onderwijs wordt hiermee meer nadrukkelijk een onderdeel van het geheel aan onderwijsmogelijkheden. Hierbij is het de verantwoordelijkheid van alle scholen in het samenwerkingsverband om continuïteit en doorgaande lijnen in op- en afschakelen te realiseren. We spreken in de toekomst dan ook niet meer van het ondersteuningsniveau 'regulier onderwijs overstijgend', maar valt dit type onderwijs binnen het niveau 'schooloverstijgend'.

Wat is ons doel?

Er zullen altijd leerlingen zijn die qua ondersteuningsbehoeften meer nodig hebben dan binnen het regulier onderwijs mogelijk is. Wel streven we ernaar om meer leerlingen die nu op het vso zijn aangewezen zoveel mogelijk binnen de regio op te vangen. Daarnaast willen we het regulier onderwijs-overstijgende niveau (vso) voor een deel gaan onderbrengen in de structuur van reguliere scholen. Uiteraard vraagt dit om een goede afstemming met alle scholen en de betrokken professionals. Het is niet de bedoeling dat deze ambitie een verzwaaring betekent voor de reguliere scholen en de huidige populatie van leerlingen. Het zal een zoektocht zijn, waarbij het belangrijk is dat we deze met elkaar afleggen.

Ook gaan we na of, en welke leerlingen gebaat zijn bij een bundeling van de expertise van voormalig cluster 3 en 4 speciaal onderwijs. We constateren dat het aantal leerlingen met een TLV in de bekostigingscategorie 2 langzaam toeneemt. Dit lijkt vooral veroorzaakt te worden door een toename van zeer moeilijk lerende leerlingen met complexe gedragsproblematiek. Voor hen is ook binnen het zeer moeilijk leren (zml)-onderwijs nog een zwaardere ondersteuningsvorm nodig (bijvoorbeeld de autiklas op De Cirkel). In een aantal bijzondere gevallen heeft de commissie ervoor gekozen de oude criteria voor de categorie 2 los te laten, zodat ook deze leerlingen met de juiste ondersteuning een plek krijgen binnen het zml-onderwijs. Ook voor de leerlingen met een dergelijke bijzondere ondersteuningsvraag willen we voldoende mogelijkheden creëren voor opvang binnen de regio. Of in heel specifieke gevallen samenwerken met bijzondere lesplaatsen buiten de regio (denk aan het voorbereidend beroepsonderwijs (vbo)-traject op VSO Bleyburgh in Sliedrecht). In principe wordt een TLV voor zeer moeilijk lerende kinderen afgegeven voor leerlingen t/m het 18e jaar. Als uit het ontwikkelperspectief blijkt dat er op het gebied van onderwijs nog sprake is van een ontwikkeling die het uitstroomperspectief bevordert, kan een aanvraag voor verlenging worden gedaan.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Door het vormgeven van de eerdergenoemde schooloverstijgende trajecten proberen we leerlingen, die nu nog buiten de regio naar school moeten, een onderwijsplaats thuisnabij aan te bieden. We onderzoeken op welke wijze expertise van het vso ingebed kan worden in schooloverstijgende arrangementen op scholen voor regulier onderwijs. Dat doen we met de scholen voor vso in ons samenwerkingsverband.
- ➔ We monitoren de ontwikkeling van de populatie leerlingen met een hogere bekostigingscategorie, en ontwikkelen hierop beleid.

3.2.7 Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers. Een proactieve rol in de preventie en oplossing in samenwerking met alle partijen.

Wat is ons doel?

We willen proactief inzetten op het terugdringen van thuiszitten en zorgwekkend verzuim. Hoe eerder we erbij zijn, hoe groter de kans dat een leerling zijn schoolloopbaan op een passende wijze kan voortzetten.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Conform de afspraken in het Thuiszitterspact neemt het samenwerkingsverband het voortouw in het opstellen van de uitvoeringsagenda.
- ➔ De betrokken partijen evalueren in de komende periode het verzuimprotocol, gebaseerd op M@zI. Vooral de inzet van jeugdartsen is punt van aandacht.
- ➔ (Privacy)wetgeving en doelstellingen van organisaties dienen op elkaar te worden afgestemd. Dit gebeurt op basis van uitgevoerd onderzoek. Dit geldt ook rond het verlenen van ontheffingen.
- ➔ Taken en verantwoordelijkheden zijn in de praktijk nog vaak onduidelijk. Wie heeft bijvoorbeeld de casusregie bij thuiszitters? Samen met leerplicht en de commissie maatwerk willen we hierover afspraken maken. We onderzoeken daarbij ook hoe andere samenwerkingsverbanden dit vormgeven. De notitie van de werkgroep leerplicht die onder de Regionale Educatieve Agenda (REA)valt zal hierbij als leidraad dienen.
- ➔ De administratie van verzuim begint bij de school. Elke school heeft een verzuimcoördinator. Ook dienen alle thuiszitters op de agenda van het zorgadviesteam te staan. We gaan dit monitoren.
- ➔ We gaan onderzoeken of het wenselijk is om de werkgroep leerplicht (vanuit de REA opgesteld) actiever aanwezig te laten zijn bij het afstemmingsoverleg jeugdhulp en onderwijs. Zo willen we de samenwerking rond thuiszittersproblematiek nadrukkelijk op de agenda houden en actief kunnen participeren in de aanpak.

3.2.8 Versterking van de samenwerking binnen het samenwerkingsverband tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband.

Wat is ons doel?

De komende jaren willen we inzetten op het proactief samenwerken als het gaat om knelpunten bij individuele leerlingen en het gezamenlijk vormgeven van een dekkend aanbod. Hiermee kunnen we uitval en thuiszitten voorkomen en bieden we leerlingen meer kansen op een ononderbroken schoolloopbaan. De scholen stellen zich proactief op en hanteren het verzuimprotocol als standaard.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Scholen lossen onderling knelpunten op bij individuele leerlingen. We nemen gezamenlijk de verantwoordelijkheid om alle leerlingen binnen de regio van een passende onderwijsplek te voorzien. Het Samenwerkingsverband heeft tot taak doorzettingsmacht formeel te beleggen, hoewel dit slechts als uiterst middel gezien wordt. Binnen het samenwerkingsverband bestaat momenteel geen afspraak over de doorzettingsmacht. In de praktijk blijkt dit ook niet nodig te zijn. De meeste scholen houden zich aan hun zorgplicht en wanneer een leerling moeilijk plaatsbaar blijkt, is de commissie maatwerk in staat een passende oplossing te zoeken. Toch vinden wij het belangrijk de doorzettingsmacht formeel vast te leggen. Het huidige voorstel belegt deze bij de directeur bestuurder, die zich in deze laat adviseren door de commissie maatwerk. Bij het eindoordeel dienen zowel school als ouders zich neer te leggen. Naar verwachting zal in de loop van 2018 een besluit worden genomen over het voorstel.
- ➔ Scholen bezoeken samen met het expertiseteam andere scholen, gaan in gesprek over de basisondersteuning en leren van elkaar. Vanuit de visitatie kunnen duidelijke adviezen gegeven worden aan de school.

3.2.9 Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen

Wat is ons doel?

Om aan de wettelijke taak van het samenwerkingsverband te kunnen voldoen is het nodig dat we samenwerken met jeugdhulp. We trekken graag samen op bij het aanbieden van deskundigheidsbevordering en het organiseren van kenniskringen. Er is echter ook behoefte aan handelingsgerichte adviezen en ondersteuning bij het kunnen vertalen van informatie naar de onderwijspraktijk. In deze taak werken jeugdhulpprofessionals en het expertiseteam van het samenwerkingsverband samen. Om zo preventief mogelijk te kunnen werken, vinden we het belangrijk dat we samen tijdig signaleren wanneer het niet goed gaat met een leerling. Hierdoor kan inzet van zwaardere, dus duurder, vormen van jeugdhulp worden voorkomen. Bij het omvormen van het beleid van een curatieve naar een meer preventieve manier van werken hebben we de gemeenten hard nodig.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ We zetten de afstemming en samenwerking met de acht gemeenten op het gebied van onderwijs en jeugdhulp voort, onder andere via de REA (zie §3.3). Vanuit de werkgroepen verbonden aan de REA vertalen we de afspraken naar beleid dat aansluit bij de praktijk.
- ➔ Binnen de scholen willen we op alle niveaus, van basis en extra ondersteuning tot schooloverstijgende arrangementen, de samenwerking met jeugdhulp nader uitwerken. We zien daarvoor de volgende mogelijkheden:
 - o Toegankelijk maken van jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg binnen de basisondersteuning van scholen. Denk aan:
 1. (op afroep) inzet van een jeugdverpleegkundige bij praktische vragen op het gebied van onder meer gezondheid, leefstijl en verslavingsproblematiek;
 2. deelname aan het ZAT door jeugdarts/jeugdverpleegkundige en medewerker jeugdteam, en op afroep beschikbaar zijn voor leerlingbesprekingen;
 3. een actieve rol van de jeugdarts in het verzuimbeleid.
 We willen er naartoe dat alle scholen binnen de regio van deze inzet gebruik kunnen maken (dus ook de scholen buiten Gorinchem).

- ➔ Voor een aantal groepsarrangementen is samenwerking met jeugdhulp nodig. We spreken dan van een onderwijs-zorgarrangement. Vaak is dan sprake van de inzet van specialistische zorg. Ook is daarbij een meer intensieve samenwerking met de jeugdprofessionals gewenst. De precieze inzet zal afhangen van de ondersteuningsbehoefte van de groep leerlingen in kwestie.
- ➔ Voor schooloverstijgende arrangementen hebben we de voorwaarde gesteld dat jeugdhulp hier altijd deel van uitmaakt; het worden dus onderwijs-zorgarrangementen. In het vormgeven van het regionale zorgaanbod krijgt deze manier van werken de aandacht. Zie hiervoor ook §3.3.

3.2.10 Verankering en profilering van het expertisecentrum voor passend onderwijs

Wat is ons doel?

We streven ernaar dat het samenwerkingsverband gezien wordt als het centrum voor kennisproductiviteit. Een plek waar kennis op peil gehouden wordt, waar ook externen kennis kunnen overdragen en waar de vertaalslag gemaakt wordt van wetenschappelijke inzichten naar de handelingspraktijk van alledag in de scholen. Ook is het de plek met zicht op tendensen en ontwikkelingen binnen het samenwerkingsverband en de scholen. Een voorbeeld is zicht op de afstroom van leerlingen: wat zit hierachter en hoe kunnen we er gericht preventief beleid op uitzetten?

Voor leerkrachten en andere onderwijs-professionals is het expertiseteam de plek voor deskundigheidsbevordering en het uitwisselen van kennis en ervaringen.

Het expertiseteam van het samenwerkingsverband blijft samengesteld uit specialisten in passend onderwijs. Hieronder vallen ook de ambulante begeleiders die nu al onderdeel uitmaken van het expertiseteam. De verschillende disciplines hebben allemaal hun eigen kennis en expertise en dat blijft zo. Ook het huidige takenpakket en de portefeuillestructuur

blijft bestaan, de leden van het team zullen zich meer gaan specialiseren in bepaalde onderwerpen. De specialisten passend onderwijs blijven ook de komende periode aan de scholen verbonden. Zij zijn er actief, brengen kennis en koppelen collega-specialisten aan bepaalde vragen van de school. Ze monitoren aan welke kennis behoefte is en welke vraagstukken om een handelingsgericht antwoord vragen. Bij de voorbereiding en uitvoering van arrangementen hebben zij met hun kennis en expertise een belangrijke rol.

Ook de verbinding tussen expertiseteam en **externe** ambulante begeleiders is belangrijk. **Externe** ambulante begeleiders zijn geen onderdeel van het expertiseteam, maar worden wel gevoed met kennis uit het expertiseteam. De leden van het expertiseteam zijn, samen met de zorgcoördinator van de school, ervoor verantwoordelijk dat de ambulante begeleiders op de hoogte blijven van de ontwikkelingen van passend onderwijs in de regio.

We onderscheiden:

- ➔ Ambulante begeleiders die specifieke individuele gerichte zorg verlenen, zoals het begeleiden van langdurig zieke leerlingen of direct verbonden zijn aan één school.
- ➔ Ambulante begeleiders die binnen de basis, extra of schooloverstijgende ondersteuning actief zijn, en zowel op beleidsniveau als uitvoerend niveau de school versterken.

Voor de meer school gebonden ambulante begeleiders geldt in de toekomst de volgende constructie. Elke school kan een ambulante begeleider aantrekken met een op de school afgestemd profiel. Daartoe dienen zij een aanvraag in bij het samenwerkingsverband. De school geeft in de aanvraag aan op welke manier de ambulante begeleider het komende jaar wordt ingezet en met welke doelen. In het jaarplan 2018-2019 wordt uitgewerkt op welke manier we dit gaan vormgeven.

Hoe gaan we dat bereiken?

- ➔ Meer bijdragen aan de deskundigheidsbevordering binnen de scholen rond thema's als klassenmanagement, TOPs!training en differentiëren in de klas.
- ➔ Educatief partnerschap mee implementeren in de scholen.
- ➔ Kenniskringen opstarten en aansturen.

Alle portefeuilles zullen zich verder ontwikkelen. We zullen een verdere uitwerking opnemen in ons jaarplan. Voor de volgende portefeuilles schetsen we enkele actuele aandachtspunten.

- ➔ **Dyslexie:**
Tot 2017 hebben we al uniformering van het dyslexiebeleid ingezet en gerealiseerd. Dit zorgt voor eenduidigheid en transparantie bij aanmeldingen voor dyslexieonderzoek bij het samenwerkingsverband, en de overstap van een dyslectische leerling naar een andere school binnen onze regio. De komende jaren ligt het accent op het inbedden van dyslexiebeleid in de basisondersteuning van scholen. Met behulp van deskundigheidsbevordering waarborgen we de kwaliteit van de screening en de aanpak. Met het PO wordt de afstemming nader vormgegeven.
- ➔ **Dyscalculie:**
Rond dit thema worden richtlijnen uitgewerkt voor het inrichten van basisondersteuning. Zowel voor het ondersteunen van scholen op dit vlak en bij het vormgeven van beleid.
- ➔ **Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld:**
Het samenwerkingsverband heeft een eigen meldcode. In samenwerking met de scholen willen we toewerken naar het tijdig signaleren van kindermishandeling en een adequate toepassing van de meldcode. Vanaf 1 januari 2019 zijn professionals verplicht melding te doen, ook als ze zelf hulpverleners. Dit vraagt in ieder geval om aanpassing van de eigen meldcode. Wellicht leidt het ook tot een veranderende rol van het samenwerkingsverband bij de toepassing van de meldcode op de scholen. Ook de onderwijsvoorziening heeft een eigen meldcode.
- ➔ **Suïcidepreventie:**
Suïcidepreventie zelf is een aandachtspunt. We willen docenten binnen alle scholen van ons samenwerkingsverband bewust maken van de waarde van tijdige aandacht en preventie. Dit kan suïcidedreiging bij leerlingen helpen voorkomen. Hiervoor worden bijeenkomsten georganiseerd.

3.2.11 Ambities en tijdpad

Hieronder volgt een overzicht van het tijdpad waarmee we de activiteiten die horen bij de tien ambities de komende vier jaar willen realiseren. Voor alle activiteiten geldt dat we monitoren, jaarlijks evalueren en op basis daarvan de plannen bijstellen.

Ambities	Gerealiseerd voor 1-8-2019	Voor 1-8-2020	Voor 1-8-2021	Voor 1-8-2022
Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis, extra en schooloverstijgend (§3.2.1).	<ul style="list-style-type: none"> Nieuwe indicatoren basisondersteuning. Populatieanalyse van alle scholen. Plan van aanpakvisitatiecommissie. Deskundigheidsbevordering in samenwerking met de Regioacademie. Poli jeugdpsychiatrie ingericht. Aanbod voor nieuwkomers op de scholen. ZOW-schakeltraject DOKwerk 3 & 4. Start speciale lesplaatsen pro. Opstarten nieuwe kenniskringen. Duidelijke werkafspraken over samenwerking met jeugdhulp Optimalisatie evaluatiesystematiek arrangementen Samenwerking tussen onderwijsvoorziening PasVORM en scholen van herkomst aangehaald. 	<ul style="list-style-type: none"> Visitatiecommissie op elke school Nieuwe groepsarrangementen aansluitend bij de populatieanalyses. Jeugdhulp in arrangementenstructuur van de scholen. Implementatie evaluatie arrangementen verbeterd. Start speciale lesplaatsen vmbo. Indien gewenst: instroomjaar PO-leerlingen ingericht 	<ul style="list-style-type: none"> Afspraken inzet specialisten basisondersteuning op basis van SOP en jaarplan school. Netwerkbijeenkomsten in het teken van kennisuitwisseling. Onderzoek behoeften schooloverstijgende arrangementen voor vmbo t/l en hoger. 	<ul style="list-style-type: none"> Dekkend aanbod aan groepsarrangementen Bijeenkomsten voor kennisuitwisseling op en tussen scholen. Dekkend aanbod schooloverstijgende arrangementen. Jeugdhulp aanwezig binnen alle arrangementen.
Uitbouw van het handelingsgericht werken en inbedden van de handelingsgerichte diagnostiek (§3.2.2).	<ul style="list-style-type: none"> Intervisie expertiseteam Aantal OPP's van scholen geanalyseerd op handelingsgericht werken 	<ul style="list-style-type: none"> Kennis expertiseteam uitgebouwd Handelingsgerichte diagnostiek voor arrangementen is blijvend aanbod van expertiseteam 	<ul style="list-style-type: none"> Doelstellingen van het HGW staan in het SOP van de scholen. 	<ul style="list-style-type: none"> Het aantal scholen dat HGW bewust implementeert of de uitgangspunten hanteert is toegenomen (50%)
Educatief partnerschap op de kaart (§3.2.3).	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek naar de stand van zaken afgerond: concrete adviezen rondom samenwerking zijn opgesteld. 	<ul style="list-style-type: none"> Elke school heeft doelen ta. educatief partnerschap opgesteld 	<ul style="list-style-type: none"> Scholen delen onderling good practices SWV biedt aanbod deskundigheidsbevordering. 	<ul style="list-style-type: none"> Educatief partnerschap is een vast onderdeel van ieder SOP.
Versterking van de doorlopende lijnen PO-VO, VO-VO, VO - vervolgonderwijs/arbeidsmarkt (§3.2.4).	<ul style="list-style-type: none"> Voortzetting preventieve besprekingen met PO Onderzoek naar kwaliteit schooladviezen, heroverwegingen n.a.v. eindtoets PO en dossieroverdracht Update handreiking VO-VO 'overdracht tussen scholen'. Monitoren uitstroom en trends. Warme overdracht vmbo- mbo. 	<ul style="list-style-type: none"> Samenwerking PO-VO is uitgebreid. Kennis over VO bij PO is uitgebreid Evaluatie van NIO-testdagen Analyse verplaatsingen VO-VO. Werkgroep Nieuwkomers ingebed in ondersteuningsstructuur 	<ul style="list-style-type: none"> Informatie over het VO en wat er van leerlingen bij de verschillende onderwijsvormen wordt verwacht is structureel ingebed. 	
LWOO en PRO: implementatie van opting out voor LWOO (§3.2.5).	<ul style="list-style-type: none"> Evaluatie opting out eerste jaar. Eerste evaluatie verdeelsleutel LWOO-gelden (jaarlijks herhaald). NIO-testdagen 	<ul style="list-style-type: none"> Scholen wisselen good practices uit. Scholen hebben met elkaar afspraken gemaakt om de kwaliteit van het lwoo te verbeteren 		
Van Speciaal Onderwijs naar Specialistisch onderwijs (§3.2.6).	<ul style="list-style-type: none"> Eerste monitor van ontwikkeling populatie leerlingen met hoge bekostigingscategorie. 	<ul style="list-style-type: none"> Onderzoek hoe expertise VSO ingebed kan worden in schooloverstijgende arrangementen. 		<ul style="list-style-type: none"> Dekkend aanbod schooloverstijgende arrangementen ingericht.
Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers en een proactieve rol in de preventie en oplossing - natuurlijk in samenwerking met alle partijen (§3.2.7).	<ul style="list-style-type: none"> Uitvoeringsagenda is opgesteld. Verzuimprotocol en rol jeugdarts geëvalueerd. Taken en verantwoordelijkheden zijn expliciet omschreven. Driemaandelijke Monitoring van thuiszitters Afstemming werkgroep leerplicht en overleg jeugdhulp-onderwijs. 	<ul style="list-style-type: none"> (Privacy)wetgeving en doelstellingen betrokken organisaties zijn op elkaar afgestemd. Alle thuiszitters zijn besproken in het ZAT. 		<ul style="list-style-type: none"> Alle thuiszitters zijn in beeld. Er is een preventief beleid ontwikkeld in samenwerking met jeugdhulp en leerplicht. Het aantal thuiszitters is gelijk of lager dan in 2017.
Versterking van de samenwerking tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband (§3.2.8).	<ul style="list-style-type: none"> Doorzettingsmacht is formeel vastgelegd. Visitatiecommissie is gestart. 	<ul style="list-style-type: none"> Schooloverstijgende arrangementen worden gezien als gezamenlijke verantwoordelijkheid. 		<ul style="list-style-type: none"> Door samenwerking is het gelukt om meer leerlingen binnen de regio passend onderwijs te bieden. 25 procent van de VSO-leerlingen die eerder buiten de regio naar school ging, kan nu worden opgevangen.
Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen (§3.2.9)		<ul style="list-style-type: none"> Er zijn afspraken met alle gemeenten om zo vroeg mogelijk de juiste hulp in te zetten (preventief). 		<ul style="list-style-type: none"> Er zijn samenwerkingsafspraken met alle acht gemeenten. Samenwerking met jeugdhulp / jeugdgezondheidszorg op alle niveaus van ondersteuning ingebed.
Verankerung en profilerung van het expertisecentrum voor passend onderwijs (§3.2.10).	<ul style="list-style-type: none"> Eigen meldcode voor kindermishandeling en huiselijk geweld is aangepast. Er is periodiek aandacht voor suïcidepreventie middels een reeks bijeenkomsten die de komende periode doorloopt. 	<ul style="list-style-type: none"> Richtlijnen dyscalculie in basisondersteuning zijn uitgewerkt. 	<ul style="list-style-type: none"> Dyslexiebeleid geborgd binnen basisondersteuning scholen. 	

Ambities	Monitoringsinstrumenten	Frequentie
Versterking van de niveaus van ondersteuning: basis, extra en schooloverstijgend. (§3.2.1).	MonPas	1 x per jaar
	Populatieanalyse	Voorstel: 1 x per jaar
	Visitatiecommissie	Doorlopend, 4 x per jaar
	Dashboard	Doorlopend, 4 x per jaar managementrapportage
	Tevredenheidsonderzoeken bij leerlingen en ouders	1 x per jaar
	Cyclische monitoring/evaluatiegesprekken voor arrangementen/ poli jeugdpsychiatrie	Jaarlijks
Uitbouw van het handelingsgericht werken en inbedden van de handelingsgerichte diagnostiek (§3.2.2).	(Tweejaarlijkse) inventarisatie door specialisten passend onderwijs	Tweejaarlijks
	OPP's steekproefsgewijs analyseren op mate van handelingsgericht werken	Jaarlijks
	Visitatiecommissie	Voorstel: jaarlijks
Educatief partnerschap op de kaart (§3.2.3).	Evaluatie jaarplan kenniskring 'educatief partnerschap'	Jaarlijks
	Evaluatie door specialist passend onderwijs met elke school	Jaarlijks
	Onderzoek bij ouders en leerlingen	Jaarlijks
Versterking van de doorgaande lijnen PO-VO, VO-VO, VO - vervolgonderwijs/arbeidsmarkt (§3.2.4).	Evaluatie door werkgroep PO-VO	Jaarlijks
	Evaluatie van NIO-testdagen	Jaarlijks
	Intergrip	Jaarlijks
	Evaluatie door Kenniskring Nieuwkomers	Jaarlijks
	Dashboard (monitoren uitstroom en trends)	Doorlopend, 4x per jaar managementrapportage
Lwoo en pro: implementatie van opting out voor lwoo (§3.2.5).	Jaarlijkse evaluatie van 'opting out' procedure	Jaarlijks
	Dashboard (voor ontwikkeling aantallen leerlingen)	Doorlopend, 4 x per jaar managementrapportage
Van speciaal onderwijs naar specialistisch onderwijs (§3.2.6).	Cyclische evaluatie van arrangementen	Jaarlijks
	Dashboard (populatie leerlingen met hoge bekostigingscategorie)	Doorlopend, 4 x per jaar managementrapportage
Zicht op alle thuiszitters en zorgwekkende verzuimers en een proactieve rol in de preventie en oplossing, natuurlijk in samenwerking met alle partijen (§3.2.7).	Vergelijking driemaandelijke registratie door scholen met gegevens leerplicht (DUO). Evaluatie door Thuiszitterspact Managementrapportage	driemaandelijks
Versterking van de samenwerking tussen de scholen onderling, alsmede tussen de scholen en het samenwerkingsverband (§3.2.8).	Visitatiecommissie (a.d.h.v. Indicatoren basisondersteuning)	Voorstel: 1 x per jaar
Structurele samenwerking met gemeenten en jeugdhulppartners op het niveau van het samenwerkingsverband en binnen de scholen (§3.2.9)	Cyclische evaluatie van (schooloverstijgende) arrangementen	Jaarlijks
Verankering en profilering van het expertisecentrum voor passend onderwijs (§3.2.10).	Evaluatie aanbod Regioacademie en andere activiteiten voor deskundigheidsbevordering op scholen	Jaarlijks

3.3 Gemeenschappelijke paragraaf Passende Verbinding (een actualisatie)

Achtergrond

De wens leeft om een gemeenschappelijk kader op te stellen naar aanleiding van enerzijds de voorgeschreven update van de Ondersteuningsplannen Onderwijs (Passend Onderwijs) en anderzijds de nog op te stellen lokale beleidsplannen jeugdhulp geënt op het vastgestelde Meerjarenperspectief Jeugdhulp 2018-2022.

1. De Samenwerkingsverbanden Onderwijs moeten met de betrokken gemeenten (binnen de grenzen van de samenwerkingsverbanden) een op overeenstemming gericht overleg voeren over hun ondersteuningsplannen.
2. Het meerjarenperspectief jeugdhulp Zuid Holland Zuid 2018-2022 zet o.a. in op een budgetverschuiving vanuit de regionale zorgmarkt naar de voorkant. Gemeenten en Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) zullen in gezamenlijkheid met de jeugdhulpaanbieders en samenwerkingspartners bepalen waar deze middelen ingezet moeten worden. De middelen kunnen bijvoorbeeld worden geïnvesteerd in de inzet van specialistische jeugdhulpaanbieders op scholen, maar ook in een versterking van de teams in de wijken. Dit biedt perspectief voor het maken van sluitende afspraken.

Als we terugblikken, welke verbeterpunten leven er op hoofdlijnen? (opgehaald bij gemeenten, jeugdteam, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden)

1. Laat de ingezette/ingekochte jeugdhulp goed aansluiten op Passend Onderwijs
2. Formuleer herkenbare doelen (geen ingewikkeld taalgebruik)
3. Geef de ruimte om de samenwerking praktijk- en resultaatgericht te laten zijn
4. Zorg voor een daadwerkelijke verbeterslag (inhoudelijk, financieel en organisatorisch) op de transformatiedoelen: van indiceren naar arrangeren, van curatief naar preventief en van sectoraal naar integraal
5. Zet meer druk op de vereiste cultuuromslag (bijvoorbeeld door scholing/ ontwikkelbijeenvakomen)
6. Zorg voor meer draagvlak en een betere communicatie van de ingerichte overlegstructuur (REA en werkgroepen)
7. Creëer overlegmomenten waar onderwijs en jeugdhulp (met beslissingsbevoegdheid) gezamenlijk aan tafel zitten.

Wat ging er goed?

Terugziend op de afgelopen periode is in het regionaal ambtelijk overleg Onderwijs geconcludeerd dat er door zowel de jeugdhulp als het onderwijs belangrijke stappen zijn gezet in de samenwerking rond jeugdigen. Onderwijs en Jeugdzorg hebben elkaar

(beter en sneller) gevonden. We noemen bijvoorbeeld de aanwezigheid van jeugdteams op scholen en de poortwachtersfunctie EED. Daarnaast heeft er op meer momenten kennisuitwisseling plaatsgevonden, er is meer begrip gekomen voor de omstandigheden waarin het werk gedaan wordt en er zijn goede en werkbare afspraken gemaakt.

Als we vooruitblikken, wat willen we dan bereiken?

We zien over vier jaar (2018 tot en met 2021) binnen het werkgebied (begrensd door de bij de samenwerkingsverbanden aangesloten scholen) een samenhangend en afgestemd stelsel van hulpverlening voor ons. Doel is om met behulp van interne en externe ondersteuning een optimale ontplooiing te realiseren van alle jongeren in het werkgebied. Er zijn een viertal hoofdlijnen (en aanvullend acties) geformuleerd die de samenwerking onderwijs-jeugdhulp inhoud moeten geven:

1. Blijvende zichtbaarheid en aanwezigheid van een (vaste) schakel met/naar jeugdhulp op elke school
2. In een zo vroeg mogelijk stadium worden afspraken gemaakt over samenwerking vanaf het begin tot eind (vanaf signalering tot en met inzet jeugdhulptraject) tussen jeugdige/ouder(s), jeugdprofessional/ib'ers. Het proces van samenwerken sluit op elkaar aan en is een verrijking voor het continueren van de scholing in combinatie met preventieve en/of (jeugd) hulp die aan de jeugdige wordt geboden.
3. Binnen het werkgebied zijn er onderwijslocaties (nieuwe en bestaande) waar professionals uit beide sectoren (onderwijs, jeugdhulp) concreet uitvoering geven aan de ingezette samenwerking (zoals Dokwerk).
4. De samenwerkingsverbanden willen thuisnabij onderwijs realiseren met een dekkend netwerk voor alle leerlingen, d.w.z. dat er een uitbreiding of aanpassing nodig is van het gespecialiseerd onderwijs (tussenvoorzieningen en speciaal onderwijs). Op deze voorzieningen zal naast gespecialiseerd onderwijs ook gespecialiseerde zorg geboden dienen te worden.

De nieuwe ontwikkelagenda

Toelichting: de ontwikkelagenda moet de ambities en beoogde resultaten weergeven voor de periode 2018 tot en met 2021 die in de samenwerking tussen samenwerkingsverbanden Onderwijs en gemeenten volgorde tot stand worden gebracht.

Thema's van de nieuwe ontwikkelagenda (wat willen we hierin bereiken?):

1. Onderwijs-jeugdhulp-dagbesteding

- ➔ De Serviceorganisatie Jeugd gaat in gesprek (ook over de voortgang) met aanbieders en samenwerkingsverbanden om, binnen de budgetafspraken, formatie (op basis van doelen) in te zetten op de door samenwerkingsverbanden aangewezen locaties (zie ook onder 2)
- ➔ Er komen waar gewenst schoolgebonden onderwijs-zorgarrangementen met afgifte van beschikkingen op groepsniveau

- ➔ Duidelijk (samenwerkingsverbanden Onderwijs) is wat de jeugdhulp moet bieden ten opzichte van Passend Onderwijs om een passende leeromgeving te maken. Er wordt aan de hand van good practice een matrix opgesteld, waarin voor jeugdhulp en onderwijs duidelijk is waar de inhoudelijk en financiële verantwoordelijkheid ligt voor:
 - a. Passend Onderwijs
 - b. Jeugdhulp
 - c. Wet langdurige zorg
 - d. Ziektekostenverzekering
 - ➔ Bij de start van een integraal arrangement onderwijs-zorg wordt een tijdig en structureel overleg ingepland tussen ouders/school, jeugdprofessionals/sociaal team, zo mogelijk al vanaf de voorschoolse periode. In gezamenlijkheid wordt het perspectief, de evaluatie en de afronding van een traject bepaald
 - ➔ Er komt een heldere rol- en taakverdeling (met een generiek profiel op kennis, achtergrond, handelingsbevoegdheid e.d.) en er wordt afstemming gezocht en afspraken gemaakt over de uren en momenten van inzet van de hulpverlening (Jeugdprofessional, SMW, leerplichtambtenaar, JGZ, ambulante begeleider, zorgcoördinator en zorginstelling)
 - ➔ De toegang tot de jeugdhulp wordt vergemakkelijkt door de school meer als vindplaats voor (preventieve) jeugdhulp te zien
 - ➔ De erkenning is er en de focus dat het niet gaat om papieren en structuren, maar om mensen en manieren!
 - ➔ Er vindt een verdere ontwikkeling plaats van bovenschoolse voorzieningen om leerlingen tijdelijk op te vangen gericht op (vervolg)onderwijs of toeleiding naar arbeid (zoals ISK, onderwijsvoorziening PasVORM, ZOW)
 - ➔ Gelet op de herkomst van leerlingen VO/MBO en S(B)O wordt ingezet op het vergroten van de onderlinge solidariteit tussen gemeenten. Dat geldt ook voor de samenwerkingsverbanden. Indien mogelijk (als voorbeeld) worden toelaatbaarheidsverklaringen (TBV en) overgenomen vanuit andere samenwerkingsverbanden om dubbele intake- en administratieve lasten voor ouders te voorkomen.
 - ➔ Er vindt een verkenning plaats naar de organisatievorm en financiering, indien vanuit de gedeelde verantwoordelijkheid (Passend Onderwijs en Jeugdwet) de beslissingsbevoegdheid in een hand wordt gelegd
 - ➔ De uitwerkingsagenda bevat de elementen: overbruggen, verbinden en verdiepen
- 2. Onderwijs en huisvesting**
- ➔ Versnippering wordt voorkomen en de inzet is gericht op het zo veel mogelijk creëren van thuisnabij onderwijs
 - ➔ Huisvesting blijft een lokale aangelegenheid en vormt geen onderdeel van de gemeenschappelijke paragraaf
 - ➔ Samenwerkingsverbanden geven aan op welke schoollocaties de inzet van jeugdhulp voor (meer) jeugdigen gewenst is en waarom en gemeenten creëren hiervoor zo mogelijk passende ruimte

3. Onderwijs en leerlingenvervoer

- ➔ Er wordt een duidelijk (wettelijk) kader en bekostigingsgrondslag gecreëerd voor toekenning leerlingenvervoer naar welke (onderwijs)voorziening (met oog voor het schemergebied)
- ➔ Er wordt meer in gezamenlijkheid inhoud gegeven aan het leerlingenvervoer, bijvoorbeeld voor (zeer) hoogbegaafde kinderen.
- ➔ Uitgangspunt leerlingenvervoer is: iedere leerling een passende plek in het onderwijs, zo thuisnabij mogelijk en maatwerk daar waar aangepast vervoer noodzakelijk is
- ➔ De zelfredzaamheid en ouderparticipatie in het leerlingenvervoer wordt gestimuleerd
- ➔ op het SWV PO en VO is de doorzettingsmacht voor het onderwijs belegd bij de directeur-bestuurder. Deze is echter ook nodig naar de ouders vanuit de jeugdhulp. Hier worden heldere afspraken over gemaakt

4. Leerplicht en Leerrecht w.o. thuiszitters

- ➔ Er komt een betere aanhaking bij in de regio ZHZ gemaakte afspraken. (zoals het thuiszitterspact)
- ➔ Het project matchmakers wordt uitgebreid (schakel ook naar de sociale teams)
- ➔ Er komt een meer uitgebreide en functionele samenwerking met de jeugdarts
- ➔ Er komt eenduidigheid in de aanpak van verzuim door leerplichtconsulenten in verschillende gemeenten
- ➔ Het verzuimprotocol functioneert beter

5. Onderwijs en arbeidsmarkt

- ➔ Er is meer aandacht voor het schakelmoment 18- 18+
- ➔ Er is een betere afstemming tussen de vraag van bedrijven en aanbod van scholen
- ➔ Er is een betere aansluiting tussen praktijkscholen en werkbedrijf/regulier bedrijfsleven
- ➔ Met het oog op onderwijs/dagopvang en (de toeleiding naar) arbeidsparticipatie zijn er voldoende stageplekken voorhanden bij het bedrijfsleven

6. Preventie

- ➔ De signaalfunctie uit het onderwijs krijgt een betere borging en follow-up. (zoals het ontwikkelen van een methode (GIZ) om informatie te verzamelen waardoor een doorgaande lijn in dossiervorming plaatsvindt)
- ➔ Er wordt meer verantwoordelijkheidsbesef gecreëerd bij ouders van zorgleerlingen door hen vroegtijdig te betrekken en de zorgen/signalen te delen
- ➔ Er wordt zorggedragen voor vaste gezichten (jeugdverpleegkundige, jeugdprofessional) op school die eventueel op afroep beschikbaar zijn.
- ➔ Een betere inbedding (it takes a village to raise a child) en bekendheid vindt plaats van preventieactiviteiten van de betrokken gemeenten (zoals aanbod social media)
- ➔ Er wordt ingezet op preventieve logopedische screening in groep 2 van het basisonderwijs

- ➔ Er wordt meer gebruik gemaakt van het MKD (bij voorkeur de samenwerking te starten vanaf 3 jaar en 3 maanden), vooral door kinderen met niet-Nederlandse achtergrond
- ➔ De partners hebben extra aandacht voor (het signaleren) van laaggeletterdheid van kinderen
- ➔ Er wordt meer de verbinding gezocht met de voorschoolse voorzieningen om een goede doorgaande leerlijn te creëren
- ➔ Er wordt zorggedragen voor een gezamenlijke kennisdeling en –verdieping op belangrijke thema's
- ➔ De omslag in de transformatiedoelen wordt verstevigd: van moeilijkheden naar mogelijkheden, van probleem- naar aanpakgericht, van herstellen naar proactief handelen, van over en voor het kind naar met het kind, van informeren van ouders naar samenwerken

Uitvoering

De uitvoering van de gemeenschappelijke paragraaf zal van alle partners de nodige inzet, tijd en alertheid vragen. Daarom zal nog in 2018 een plan van aanpak en uitwerkingsagenda worden opgesteld door de werkgroep "Verbindende Paragraaf". In dit document wordt helder gemaakt hoe de genoemde thema's en de hieronder vallende onderdelen de komende vier jaar praktisch handen en voeten gaat krijgen. Het gaat hier over:

- ➔ het formuleren van een eenduidige opdracht en opbrengst
- ➔ het benoemen van trekker/eigenaar (de opdrachtnemer)
- ➔ de wijze waarop het thema wordt uitgewerkt (de organisatievorm)
- ➔ de nodige in te brengen capaciteiten en financiën (de middelen)
- ➔ de doorlooptijd en agendering- en presentatiemoment REA
- ➔ de gewenste prioritering van thema's/onderdelen
- ➔ of en van wie besluitvorming wordt gevraagd en hoe dit inhoud krijgt
- ➔ wijze van monitoring en borging van de uitvoering

Het is wenselijk dat op korte termijn, de agendacommissie REA ook een voorstel formuleert over nut en noodzaak van de huidige structuur (REA, coördinatiegroep en werkgroepen), nu ook nadrukkelijker vanuit het SOJ geopereerd gaat worden richting het onderwijs en de opvatting breed leeft dat ook de jeugdzorg een betere inbedding vraagt in de REA structuur.

Afsluitend

Het is de gemeenschappelijke wens om voortvarend te zijn in het oppakken van de uitdagingen die er liggen en resultaten te boeken op de verschillende thema. Daar waar nodig zal ook gaandeweg (bij)gestuurd moeten kunnen worden.

3.4 En zo willen we de kwaliteit borgen

3.4.1 Professionalisering

Van de scholen

In de samenwerking tussen het expertisecentrum en de scholen zal de komende periode aandacht uitgaan naar het organiseren van:

- ➔ korte lijnen met specialisten passend onderwijs (coaching op de werkvloer, collegiale consultatie en klankbordmogelijkheid);
- ➔ aanbod van themagerichte studiedagen en het faciliteren van andere vormen van deskundigheidsbevordering. De input hiervoor wordt direct door de scholen geleverd en worden vermeld in de SOP's;
- ➔ kenniskringen door de specialisten passend onderwijs. Zij worden verantwoordelijk voor het opzetten en uitvoeren van kenniskringen. Een kenniskring kan een tijdelijk of meer langdurig karakter hebben. Ook kunnen er externe experts betrokken worden. Professionals van de scholen komen in deze kenniskringen bij elkaar. Ze doen er nieuwe kennis op en wisselen eigen kennis en ervaringen uit;
- ➔ cursussen en bijeenkomsten in samenwerking met de Regioacademie;
- ➔ Informatievoorziening op het gebied van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

Van het expertiseteam

- ➔ Komend jaar wordt ingezet op het professionaliseren van het team naar een zelfsturend team.
- ➔ Professionalisering van de medewerkers wordt individueel ingezet. Dit gebeurt op basis van jaarplannen en is gerelateerd aan de doelstellingen.
- ➔ Binnen het expertiseteam worden mogelijkheden tot gezamenlijke reflectie ingebouwd, zodat leren van en met elkaar optimaal gefaciliteerd wordt.

3.4.2 Monitoring

Het samenwerkingsverband heeft een aantal instrumenten voor monitoring tot haar beschikking of deze worden ontwikkeld, zoals:

- ➔ MonPas: monitoren van de basisondersteuning van scholen, van de aanvragen van arrangementen en het handelingsgerichte en cyclische karakter daarvan. In MonPas zal ook de lijst met nieuwe indicatoren voor de basisondersteuning opgenomen worden. Deze wordt gebruikt bij de visitatiecommissie, de school vult de indicatoren voor de eigen school in en gaat hierover in gesprek met het samenwerkingsverband en collega-scholen. Op die manier komt er zicht op de wijze waarop handelingsbericht werken terugkomt in de basisondersteuning van scholen.
 - ➔ visitatiecommissie,
 - ➔ Dashboard Passend Onderwijs.
 - ➔ Intergrid: de stappen in het overgangstraject van vmbo naar mbo worden middels dit systeem administratief gevolgd. Elke stap in de overgang heeft een registratiemoment. Dit loopt van het aanmelden op de mbo-school tot het moment waarop de leerling daadwerkelijk lessen volgt. Kinderen waarbij sprake is van stagnatie in dit proces, worden snel opgemerkt. Ook komt naar boven wanneer scholen hun administratie niet op orde (b) lijken te hebben. Op 1 oktober van een schooljaar dient een leerling ingeschreven te zijn op school en daar daadwerkelijk lessen te bezoeken. Tussentijds wordt hierop op verschillende manieren toezicht gehouden, en wordt alles in het werk gesteld om alle leerlingen zonder startkwalificatie daadwerkelijk door te laten stromen naar het vervolgonderwijs. In de afgelopen jaren is dat voor alle leerlingen - op incidenten na - gerealiseerd. Daar waar dit niet lukte zijn passende stappen ondernomen.
 - ➔ DUO: gegevens thuiszitters. Een goede registratie zorgt ervoor dat andere partijen alert zijn en adequaat kunnen handelen. PasVORM vraagt daarom driemaandelijks de scholen naar hun thuiszitters en vergelijkt dit met de gegevens van leerplicht. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om een controlerende functie. Het is bedoeld ter ondersteuning van scholen in hun aanpak en benadering van leerlingen rondom dit thema.
 - ➔ **cyclische monitoring van arrangementen:** elk arrangement evalueert jaarlijks de gekozen aanpak. Hier is ook het samenwerkingsverband bij betrokken.
 - ➔ Ouders en leerlingen geven ook hun mening over het arrangement middels een tevredenheidsonderzoek.
 - ➔ kenniskringen: de kenniskringen gaan een belangrijke rol spelen in het ophalen van inhoudelijke kennis, zowel binnen het samenwerkingsverband als landelijk. De resultaten hiervan zullen we gebruiken voor het ontwikkelen van nieuw beleid en een concreet aanbod voor de scholen.
 - ➔ Jaarlijkse evaluatie van Pasvorm Onderwijs evalueert met alle zorgcoördinatoren binnen het samenwerkingsverband.
- Een greep uit de onderwerpen die we monitoren:*
- ➔ Jaarlijks is er in november een evaluatie over de werkwijze opting-out met de directeuren van de scholen.
 - ➔ Jaarlijkse evaluatie van de kenniskringen en ontwikkelde arrangementen, inclusief de mini-poli jeugdpsychiatrie, die dient ter ondersteuning van de schooloverstijgende arrangementen.
 - ➔ De NIO-testdagen worden na één jaar (juni 2019) geëvalueerd om te bekijken of een afgeslankte vorm mogelijk is.
 - ➔ Werkgroep Nieuwkomers zal de nieuwkomers volgen in hun ontwikkeling. Op basis van deze gegevens doet de werkgroep voorstellen voor toekomstig beleid voor deze groep.

3.5. Financieel beleid ¹

3.5.1. Inleiding

In dit hoofdstuk worden de in dit Ondersteuningsplan geformuleerde ambities, activiteiten en beoogde resultaten gekoppeld aan de beschikbare middelen in de vorm van een meerjarenbegroting.

Tevens is in dit hoofdstuk een risicoanalyse opgenomen, waarbij de relatie wordt gelegd naar het benodigde weerstandsvermogen.

3.5.2. Meerjarenbegroting

In de meerjarenbegroting worden de activiteiten die het samenwerkingsverband ontplooit om haar ambities te realiseren gekoppeld aan financiën. De basis voor deze koppeling is gelegd in paragraaf 3.2., waar de activiteiten die het samenwerkingsverband uitvoert gerubriceerd zijn in 20 programma's. In de meerjarenbegroting keert deze rubricering terug.

Bij het opstellen van de meerjarenbegroting zijn de volgende aannames gehanteerd (zie bijlage 1 voor alle aantallen):

- o Demografische krimp van het aantal leerlingen in de regio met 8% in periode 2018-2022.
- o Daling van het aantal pro-leerlingen met 8% in de periode 2018-2022.
- o Daling van het aantal bij DUO geregistreerde lwoo-leerlingen met 25% per jaar als gevolg van de keus voor opting out lwoo (zie §3.2.5).
- o Daling van het aantal vso-leerlingen en wel als volgt:
 - bekostigingscategorie 3: teldatum 2018 24 leerlingen (het gemiddelde van de afgelopen jaren), de jaren er na daling met 8% (in lijn met de demografische krimp);
 - bekostigingscategorie 2: teldatum 2018 gelijk aan 2017 (18 leerlingen), de jaren er na daling met 8% (in lijn met de demografische krimp);
 - bekostigingscategorie 1: teldatum 2018 gelijk aan 2017, daarna een daling met 25% in de periode 2019-2022 als gevolg van ingezet beleid en demografische krimp (zie § 3.2.1 school overstijgende arrangementen voor een inhoudelijke toelichting).
 - tussentijdse groei vso op 1 februari: 7 leerlingen (ervaringscijfer);
 - er is geen indexering toegepast;
 - er wordt gewerkt met sluitende begrotingen (zie §3.5.3.).

De baten van het samenwerkingsverband bestaan uit:

- o budget lichte ondersteuning (algemeen, lwoo en pro), per kalenderjaar gebaseerd op het aantal leerlingen op de teldatum;
- o budget zware ondersteuning, per schooljaar gebaseerd op het aantal leerlingen op de teldatum (waarop in 2018, 2019 en 2020 nog een - aflopende - vereveningskorting plaats vindt);
- o VSV-subsidie (voor programma 2f);
- o Bijdrage gemeente voor huur pand;
- o Bijdragen van de scholen (PasVORM, dyslexieonderzoeken, scholingsbijeenkomsten).

In 2020 is de verevening zware ondersteuning volledig gerealiseerd. Het swv ontvangt in 2021 jaarlijks structureel € 2,5 miljoen meer dan in 2015.

De lasten van het samenwerkingsverband bestaan uit verplichte afdrachten (te betalen ondersteuningsbekostiging aan scholen voor lwoo, pro en vso) en programmalasten. De programmalasten worden hierna toegelicht.

¹ Dit hoofdstuk en de meerjarenbegroting zijn nog in bewerking.

Onderstaand is een indicatieve meerjarenbegroting opgenomen. Deze heeft als doel op hoofdlijnen inzicht te verschaffen in de omvang en de besteding van de middelen. Duidelijk wordt welke koerswijzigingen nagestreefd worden in de periode 2018-2022. Deze meerjarenbegroting is niet bedoeld om de directeur bestuurder te autoriseren tot het doen van uitgaven. Hiervoor zullen kalenderjaarbegrotingen worden uitgewerkt. Het indicatieve karakter blijkt in het bijzonder bij de jaarschijf 2018. Voor de periode januari - juli 2018 is namelijk reeds een beleidsarme begroting vastgesteld.

Op de begrote programmalasten kan de volgende toelichting worden gegeven.

Het Ondersteuningsplan 2018-2022 bevat meer en deels andere programma's dan het vorige plan en de bijbehorende begrotingen. Ook zijn bepaalde kosten anders gerubriceerd. Hierdoor kan in de meerjarenbegroting geen specificatie van de programmalasten 2017 worden gegeven. Zo zijn in de nieuwe opzet de loonkosten toebedeeld aan de programma's (cf. matrix). Tot dusver waren alle loonkosten in één programma ondergebracht. Dit maakte onvoldoende inzichtelijk welke activiteit wat kost.

De overdracht aan de Willen de Zwijger is opgenomen in programma 2b.

Alle overige personeelslasten en de exploitatiekosten van het gebouw zijn ondergebracht in programma 7a.

Baten	2017, prognose	2018	2019	2020	2021	2022
lichte ondersteuning	891.033	871.131	857.181	843.510	830.025	816.726
LWOO	3.521.751	3.532.003	3.475.443	3.420.014	3.365.339	3.311.418
PRO	1.106.585	1.109.806	1.092.034	1.074.618	1.057.438	1.040.495
zware ondersteuning	5.411.129	5.373.998	5.267.055	5.182.861	5.100.114	5.018.499
verevening zware ondersteuning	-1.528.998	-1.257.877	-865.323	-309.904		
overige baten	0	0	0	0	0	0
geomerkte subsidies en bijdragen voor specifieke programma's in het ondersteuningsplan	241.213	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000
Totale baten	9.643.313	9.879.062	10.076.390	10.461.098	10.602.915	10.437.138
Lasten	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Programma 2d - a afdracht LWOO (via DUO)	3.429.986	3.417.528	2.565.343	1.708.764	856.578	0
Programma 2e afdracht PRO (via DUO)	1.181.868	1.207.995	1.190.424	1.168.461	1.150.890	1.133.319
Programma 4a afdracht VSO, teldatum, (via DUO)	2.647.424	2.723.031	2.768.789	2.725.813	2.578.983	2.448.199
afdracht VSO, peildatum, (tussentijdse groei VSO), ondersteuningsbekostiging	81.209	70.848	70.848	70.848	70.848	70.848
afdracht VSO, peildatum, (tussentijdse groei VSO), basisbekostiging	0	47.520	47.520	47.520	47.520	47.520
Programma 1a Schoolcontactpersonen	0	155.027	155.027	155.027	155.027	155.027
Programma 1b Ontwikkeling basisondersteuning	0	29.773	29.773	29.773	29.773	29.773
Programma 2a Arrangementen (individueel)	0	473.387	479.307	703.894	776.158	652.658
Programma 2b Arrangementen (Groeps)	0	165.276	170.582	301.082	489.700	589.700
Programma 2c Arrangementen (Maatwerk)	0	116.335	116.335	166.335	191.335	191.335
Programma 2d-b Lwoo - eigen beleid	0	0	910.100	1.711.250	2.508.761	3.311.418
Programma 2f VSV	0	77.284	77.284	77.284	77.284	77.284
Programma 2g ATLV t.b.v. lwoo en pro	0	20.785	20.785	20.785	20.785	20.785
Programma 3a PasVOrm, bovenscholse voorziening	0	228.858	228.858	228.858	228.858	228.858
Programma 3b ZOW	0	4.408	4.408	4.408	4.408	4.408
Programma 3c Dokwerk 1	0	77.933	77.933	77.933	77.933	77.933
Programma 3d Dokwerk 2	0	77.933	77.933	77.933	77.933	77.933
Programma 3e Pro - Vso	0	104.718	154.718	159.718	184.718	209.718
Programma 3f Vbmo - vso	0	154.718	204.718	239.718	289.718	324.718
Programma 3g Overige pilots	0	4.718	4.718	64.718	64.718	64.718
Programma 3h ISK	0	41.438	41.438	41.438	41.438	41.438
Programma 4b ATLV t.b.v. vso	0	30.562	30.562	30.562	30.562	30.562
Programma 5a Professionalisering	0	148.635	148.635	148.635	148.635	148.635
Programma 6a Monitoring	0	105.009	105.009	105.009	105.009	105.009
Programma 7a Bestuur en organisatie	0	395.343	395.343	395.343	395.343	395.343
totaal programma's	2.216.971	2.412.139	3.433.466	4.739.693	5.898.096	6.737.252
Totale lasten	9.557.458	9.879.062	10.076.390	10.461.098	10.602.915	10.437.138
Resultaat	85.855	0	0	-0	0	0

3.5.3. Risicoparaagraaf

Deze paragraaf bevat een inventarisatie van de uit het Ondersteuningsplan en bijbehorende meerjarenbegroting voortvloeiende risico's. In onderstaande tabel worden risico's beschreven, getaxeerd en (waar gewenst en/of mogelijk) voorzien van beheersmaatregelen e.d.

Onderwerp	Toelichting	Actie/beheersmaatregel
1. Doelmatigheid	Bij brief van 1 december 2017 heeft minister Slob de samenwerkingsverbanden gewezen op de noodzaak van transparante monitoring en verantwoording. Hierbij draait het om de vraag hoe samenwerkingsverbanden aantonen dat zij de middelen doelmatig besteden. Ons swv kan dat op dit moment nog onvoldoende.	Het swv zal in 2018-2019, samen met de schoolleiders, een plan ontwikkelen voor betere verantwoording in de toekomst. In programma 6a zijn middelen opgenomen om tot een betere monitoring te komen.
2. BTW	De Belastingdienst heeft recent laten weten dat bepaalde vormen van inhuur door het swv bij schoolbesturen toch niet BTW vrij zijn. Wel BTW vrij is onderwijsondersteuning. Niet BTW vrij is inhuur voor bestuur en management, voor indicerende werkzaamheden en algemene taken onderwijsondersteunend personeel (OOP).	Dergelijke vormen van inhuur zijn bij ons swv vrijwel niet aan de orde.
3. Groei vso op peildatum	Recent is in de wet vastgelegd dat naast de ondersteuningsbekostiging óók de basisbekostiging verplicht moet worden overgedragen.	Uitbetaling van ook de basisondersteuning is in de (meerjaren-)begroting 2018 opgenomen.
4. Residentiële leerlingen	Residentiële leerlingen in het vso hebben geen TLV nodig, maar komen financieel wel ten laste van het swv.	Het aantal residentiële leerlingen binnen ons swv is beperkt (ongeveer 20). Via monitoring wordt de ontwikkeling gevolgd.
5. Nieuwe regeling bekostiging lwoo en pro	De bekostiging van het swv voor lwoo is momenteel gebaseerd op een tijdelijke regeling. Hierin is de bekostiging gebaseerd op het deelnamepercentage aan lwoo in het eigen swv op 1-10-2012. In ons swv was dit 8,6%, landelijk 10,7%. (pro respectievelijk 2,7% en 2,9%). De nieuwe, definitieve bekostigingsregeling zal niet of veel minder rekening houden met de historische deelname aan lwoo in het swv. De nieuwe regeling wordt in 2018 verwacht en zal naar verwachting in 2020 in werking treden, met een overgangsregeling.	Zodra de nieuwe regeling bekend is zal hierop beleid geformuleerd worden. Voor lwoo geldt dat er vanaf 2018 sprake is van opting out.
6. Doelstelling daling deelname aan het vso	Beleidsdoel van het swv (§1.3) is het aantal leerlingen vso categorie 1 in de periode 2019-2022 te laten dalen met 25%. Het risico bestaat dat dit aantal niet gehaald wordt. Een tweede risico is dat het swv nog niet kan vaststellen dat leerlingen, die vroeger naar het vso zouden zijn gegaan en nu in het regulier onderwijs een plaats hebben de juiste benodigde extra ondersteuning krijgen.	Via monitoring (zie risico 1) zal dit nauwkeurig gevolgd worden. De daling met 25% betekent een daling van de te betalen ondersteuningsbekostiging met ongeveer 450.000. Dit bedrag is ingezet in de programma's. Indien de daling in het vso langzamer verloopt heeft dit financieel invloed op het betreffende kalenderjaar en kan de situatie ontstaan dat het weerstandsvermogen moet worden aangesproken. Ook dit punt zal in samenhang met risico 1. opgepakt worden.
7. Personeel in dienst, risico's werkgeverschap	Als werkgever loopt het swv gebruikelijke risico's op langdurige ziekte en arbeidsconflicten. Hiervoor heeft het swv op dit moment geen voorzieningen getroffen. Een ander (beperkt) risico is dat het swv haar medewerkers betaalt op basis van de cao vo en de bekostiging zware ondersteuning gebaseerd is op de bekostiging primair onderwijs.	In de begroting is een bedrag voor inhuur bij langdurige ziekte opgenomen. Kosten van werkloosheidsuitkeringen worden begroot. Indien zich een arbeidsconflict voordoet zullen de hiermee gemoeide kosten drukken op het weerstandsvermogen, hiermee wordt in de begroting geen rekening gehouden. Via een stelsel van functionerings- en beoordelingsgesprekken wordt de kans op arbeidsconflicten zo veel mogelijk verkleind.
8. Samenwerking met gemeenten en zorgorganisaties	Het beleid in het ondersteuningsplan 2018-2022 is in grote mate mede afhankelijk van de inzet van gemeenten en zorgorganisaties. Als hun inzet onvoldoende is, vallen belangrijke pijlers onder het plan weg.	Het swv zal met gemeenten en andere organisaties zo concreet mogelijk schriftelijke afspraken maken. Indien de beoogde inzet onvoldoende geleverd wordt, kan dit invloed hebben op, bijvoorbeeld de deelname aan het vso (en daarmee op het weerstandsvermogen).
9. Gemeentelijke herindeling	Zowel aan de noordkant van de regio van het swv als aan de zuidkant staan gemeentelijke herindelingen op stapel. Deze kunnen effect hebben, omdat de swv passend onderwijs bij Amvb op basis van gemeentegrenzen zijn samengesteld. Daling van het aantal leerlingen en/of wijziging in het aantal scholen kan grote invloed hebben op de begroting.	Het swv zal via de VO-raad bij het ministerie erop aandringen de huidige samenstelling van het swv intact te laten.
10. Uitputting budget lichte ondersteuning	Indien de afdrachten aan lwoo en pro hoger zijn dan het totale budget lichte ondersteuning van het swv, kort DUO automatisch het meerdere op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen.	Dit is niet (meer) aan de orde gezien de keus voor opting out lwoo.
11. Uitputting budget zware ondersteuning	Indien de afdrachten aan het vso hoger zijn dan het totale budget zware ondersteuning van het swv, kort DUO het meerdere automatisch op de lumpsum van de aangesloten schoolbesturen. Mede als gevolg van de positieve verevening wordt de kans hierop steeds kleiner.	Op dit moment is dit niet aan de orde. De afdracht aan het vso is ongeveer 70% van het totale budget zware ondersteuning. Als gevolg van de verwachte daling van het aantal vso leerlingen daalt dit percentage in 2022 naar 50%. In de jaarlijkse (meerjaren)begroting zal het actuele percentage steeds vermeld worden.
12. Continuïteit	Een te laag eigen vermogen kan de continuïteit van een organisatie bedreigen.	Uit deze risicoanalyse blijkt dat het weerstandsvermogen van het swv momenteel toereikend is (zie § 3.5.3.).
13. Liquiditeit	Een te lage liquiditeit kan de organisatie in betalingsproblemen brengen.	Uit de jaarcijfers 2016 blijkt dat de liquiditeit van het swv toereikend is, namelijk 5%.
14. Privacy	Het swv dient mei 2018 te voldoen aan de AVG.	Met behulp van informatie van de VO-raad en Kennisnet zal het swv een actieplan inclusief prioritering opstellen. Implementatie zal niet gereed zijn in mei 2018.
15. Risicomanagement	Met het opstellen van deze risicoanalyse moet het swv het systeem van risicomanagement aanpassen.	Het swv zal de risicoanalyse periodiek actualiseren. Dit gebeurt bij het opstellen van de begroting, de tussentijdse financiële rapportages en het bestuursverslag.

Postadres

Postbus 456
4200 AL Gorinchem

Bezoekadres

Herman de Ruyterstraat 30
4206 ZM Gorinchem

Telefoon

(0183) 660 641

Online

Email:
info@swvpasvorm.nl
Website:
www.samenwerkingsverbandgorinchem.nl